

Velja po pošti:

za celo leto naprej .. K 50—
za en mesec .. 4.50
za Nemčijo celoletno .. 55—
za ostalo inozemstvo .. 60—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej .. K 49—
za en mesec .. K 4—
v spravi prejemov mesečno .. 3.50

Sobotna izdaja:

za celo leto .. K 10—
za Nemčijo celoletno .. 12—
za ostalo inozemstvo .. 15—

SLOVENECE

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.707, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Inserati:
Enostopna pettirvata (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva- in večkrat .. 45 "
pri večjih naročitih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna pettirvata K 1—
lahja vsak dan izvenem
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Komunike Narodnega veča.

Zagreb, 24. okt.

»Narodno veče«, ki zboruje v hrvatskem saboru in ima tamkaj tudi svojo pisarno, je izdalo sledeči komunike:

Narodno veče Slovencev, Hrvatov in Srbov je razpravljalo 23. oktobra t. l. o tem, kako je za posameznih krajev prišlo o priliki odgovora Wilsona do napadov na kolodvore in drugi imetek. Narodno veče je tega mišljenja, da bistri razum in staro poštenje, ne bo dopustilo, da se taki slučajji ponove ali celo razširijo že zato, ker more prenehati ves promet v naše najsiromašnje kraje, kjer bi moglo ljudstvo ostati brez skorje kruha.

Narodno veče poziva pristaše vseh političnih skupin in strank, ki so v Narodnem veču, da se zbero v vseh krajih, mestih in vaseh pod imenom odbori Narodnega veča. V take odbore morejo stopiti narodni ljudje, ki so s celo dušo zavzeti za ujedinjenje in osvobodjenje našega naroda.

Prva naloga takega odbora je, se porigrati za osebno varnost in premoženje našega naroda.

Zato naj odbori pritegnejo najzanesljivejše, v boju preizkušene ljudi in naj si izbere predsednika in vodjo za narodno varstvo. Volitve naj se sporoče Narodnemu veču v odobritev.

Vsa naznanila naj se pošiljajo na naslov: Pisarna Narodnega veča, Zagreb, sabornica.

Bratje Slovenci, Hrvati in Srbi, na delo, da bo v par dneh v vsakem našem kraju odbor Narodnega veča z močno četo za narodno varstvo.

Zagreb, dne 23. oktobra 1918.

Dr. Anton Korošec,
predsednik.

Dr. Ante Pavelić Svetozar Pribečević
podpredsednika.

Nevarna trma.

Gotovim ljudem ne dopoveš, dokler jim s krampom ne puščaš. Taki so sedanji ogrski mogotci, Wekerle, Tisza in consortes. Vse okrog njih se demokratizira, narodna samoodločba gre zmagovito pot, če je to komu ljubo ali ne, le ogrski vladajoči gospodje so si zavezali oči ter zamašili ušesa. Jugoslavija je tu in Hrvat je že odpovedujejo vsako zvezo z Ogrsko, in pri sedanjem svetovnem položaju ga ne najdeš, ki bi mogel in hotel to zvezo zopet upostaviti, toda Wekerle kljub temu govori: Jugoslavlani, kar jih je pod ogrsko krono, se pač lahko združijo, toda ostati morajo pedaniki ogrske krone. — Čehoslovake priznava danes že cel svet kot eno narodno telo, njihova država že pravzaprav obstaja, toda Wekerle izjavlja še danes, da česko-slovaške zveze sploh ne pozna in pretežna večina državne zbornice mu navdušeno pritruje. Da se bodo tudi druge narodnosti na Ogrskem odrekle svojim narodnim težnjam zato, da bi še nadalje hlapčevale mažarskim mogotcem, o tem ljudje Wekerlelove baže prav nič ne dvomijo. Zdi se nam Wekerle danes podoban norcu, ki je splezal na vrh zvonika, katerega od vseh strani izpodkopavajo in rušijo. Toda norec mirno sedi vrh jabolka ter ljudem širom sveta dopoveduje, da je zvonik cel, da bo cel ostal in je izključeno, da bi ga kdo mogel podreti.

Sicer bi bila vsa stvar smešna in brez posebne pomena, ko ne bi imela tudi svoje zelo nevarne strani. Narodna samoodločba gre danes brezobzirno svojo pot. Nobena stvar je ne bo zavrla in bo končno morala zmagati. Duh časa je tak. Če pa se ji stavijo na poti ovire, jih bo odrinila s sebi lastno močjo. Doslej so bile ovire samo diplomatske značaja. Zaradi trmoglavosti ogrskih vodilnih krogov pa bi se lahko zgodilo, — kakor so Ogrji že grozili — da bo skušala ovirati pot, ki jo hodi samoodločba, tudi oborožena ogrska moč. In tedaj bi stali samo radi trme par ogrskih birokratičnih in v svojih nazorih skrajno za-

starelih grofov in baronov pred dvojno nesrečo. Na eni strani bi se s tem po nepotrebnem podaljšala vojna. Vsako podaljšanje vojne pa je danes, ko stoje vse avstrijske dežele neposredno pred lakoto, hujši zločin kot kdaj prej. Na drugi strani pa bi se izzvala državljanska vojska, ki bi uničila še to, kar nam je ostalo do sedaj. Zato danes tudi nemški voditelji nimajo prav nobene volje več, da bi podpirali ta mažarski šovinizem ter zahtevajo, da ideja

samoodločbe ne sme obstati ob ogrski meji temveč bo treba tudi sveto ogrsko krono preložiti na druge blazinice. Naša vlada pa — če ima sploh še kaj moči — bi morala energično povedati svoje mnenje ogrskim sosedom in Hussarekov opomin v sedanjem zasedanju državnega zbora, naj se prehod stare Avstrije v novo stanje zgodi mirnim in sporazumnim, ne pa nasilnim potom, bi se veliko umestneje moral nasloviti na okostnele mažarske mumije.

sklenila postaviti svoje poslaništvo ter imenovati za poslanika v Parizu Siharovo, v Londonu Osuskega, za Rim dr. Borskega, za Washington Berglerja in za Rusijo Pavluja. Dr. Beneš naglašja v svojem poročilu, da se je izvršilo to imenovanje v sporazumu s političnimi voditelji česko-slovaških dežel.

—:—

Drava in Mura ne moreta biti meja jugoslovanske države.

Hrvati so nedavno zahtevali, da se pripoji Hrvatski Medmurje, kjer prebivajo čisti Hrvati. Da ne omenjam Bačke in Banata, žive Hrvati onstran Drave in Mure tudi na drugih mestih, ker Madjari niso povsodi dospeli do teh dveh rek. Tako n. pr. najdemo Hrvate onstran Mure pri Kanizji v Tótszentmártonu, Tótszerdahelyu, Mlinaricah, Pustari, Baiču, Fityehazu, Murakereszturu, katere vasi so čisto hrvatske. Samo tótszentmártonska župnija šteje pet tisoč čistih Hrvatov. A kje so še Hrvati iz Murakeresztura, Baiča, Fityehaza, Vizvara in iz drugih vasi, ki stoje neposredno onstran Drave? Že imena Tótszentmárton, Tót sz. Iván in dr. kažejo, da so te vasi hrvatske, kajti pri Madjarih »Tót« ne pomeni samo »Slovake«, marveč tudi »Hrvate«. Torej bi se morale te vasi imenovati Hrvatski sv. Martin, Hrvatski sv. Ivan, Hrvatsko Središče itd.

A kaj naj šele rečem o revnih ogrskih Slovencih, ki prebivajo od Dolnje Lendave pa vse tja do St. Gottharda, ki slišijo svojo slovensko besedo samo v cerkvi, a ponekod niti tega ne, ki so se nekako naslonili na svoje brate v Spodnji Štajerski? Edina njihova tolažba je njihova domača duhovščina, ki, dasi vzgojena v szombathelyskem semenišču, čuti za svoj narod. Med temi duhovniki zavzemajo prvo mesto brata Klekl, ki izdajeta za slovenski narod tednik »Novine« in nabožni časopis »Marijin list«, dalje Baša, Kúhar, Sakovič in dr. Ako si hočemo nazorno predstaviti, kaj se pravi, preganjati in zatirati kak narod, pojdimo med krotke in predobre ogrske Slovence! Nočem govoriti o šolstvu, ker vsak ve, da se deca, ki ne pozna drugega jezika nego slovenskega, uči v šoli samo madjarsko.

Bil sem po duhovnih opravkih tri mesece v Tótszentmártonu, kjer prebivajo sami Hrvati, katere župnija pa spada sedaj, kakor tudi župnije ogrskih Slovencev, pod szombathelysko škofijo, dočim so te župnije pred sto leti spadale pod zagrebško škofijo. Župniku pošiljajo za kapelana čistega Madjara, ki ne zna besedice hrvatsko. Ljudstvo, ki ne razume madjarsko, med njegovo pridigo ali spi v cerkvi ali pa stoji pred cerkvijo: cerkev je večinoma prazna. Ko sem bil pa jaz, Hrvat, tam, je pa bila cerkev vedno tako polna, da niti novčič ne bi padel na zemljo, če bi ga vrigel. Ljudstvo mi je samo od sebe pripovedovalo, da bi vse mogoče storilo, samo da bi zopet prišlo pod zagrebško nadškofijo. To je bilo pred letom dni in pričam pred Bogom, da je resnica.

Vasi Baič in Fičehaz, dasi hrvatske, nikoli ne slišijo hrvatske besede. Niti spovedovati se ne morejo hrvatsko pri svojem župniku v Szepetneku, nego hodijo k spovedi k oo. kapucinom in franciskanom v Varaždin, ko gredo na božjo pot v Bistrico, ali k sosednim župnikom v Medmurje.

Kakor se vidi iz teh par vrstic, Drava in Mura ne moreta biti meja nove jugoslovanske države, nego se morajo tej državi pripojiti tudi vsi tisti deli našega naroda, ki meje s Hrvatsko in Slovenijo.

Bil bi greh proti ljubezni do bližnjega, ako se ne bi zavzeli za zatiranje naše brate na Ogrskem.

Reka, 22. oktobra 1918.

O. F. F.

—:—

Prigodom spomenice hercegovačkih Franjevac Njeg. Veličanstvu.

Pošto u javnosti kolaju najrazličitije verzije o mom razgovoru s grofom St. Tisom i o našoj spomenici Njeg. Veličanstvu od 23. rujna t. g., to smatram za dužnost izjaviti, da sam ja pred grofom Tisom najodređenije pobližio magjarske pretenzije na Bosnu i Hercegovinu, i da sam mu energično naglasio, da

Jelačićevci zasedli Reko.

Budimpešta, 23. oktobra. Na Reki je 79. pešpolk zasedel vse važne točke mesta. Ministriški svetnik Török od kraljeve ogrske gubernije je bil ustreljen. Poleg je bilo ustreljenih šest častnikov. Kolodvor je zaseden. Mesto na večih krajih gori.

Budimpešta, 23. okt. (K. u.) Ko je v poslanski zbornici govoril poslanec Billa, je stopil v zbornico grof Karolyi z večimi poslanci in izročil govorniku brzojavko, ki je poročala, da je danes zjutraj ob 9. uri na Reki kr. pešpolk št. 79. hrvatski polk (klici pri Karolyjevi stranki: Jelačićevci!) vdrl v tamkajšnje honvedsko vojašnico in razorožil honvede.

Jugoslavlani in Čehoslovaki.

Za prehrano slovenskih dežel.

Dunaj, 24. oktobra. Jugoslovanski klub je imel včeraj popoldne sejo, na kateri se je razpravljalo posebno o vprašanju prehrane. Sklenilo se je, da pošlje Jugoslovanski klub delegacijo v Zagreb, kjer naj potem Narodnega veča prosi pri banu, da bo banovina dajala več živil za slovenske dežele. V delegaciji bodo poslanci dr. Benković, Jarc, Fon in Spinčić. Prosilili bodo Narodno veče, da izposluje živila posebno za industrijske kraje, mesta in Primorje. Uvoz živil naj bi se vršil pod nadzorstvom Narodnega veča. Skuša naj se preprečiti, da ne bodo nemški tlaptci razvažali blaga v nemške kroje.

Dunaj, 23. oktobra. Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je imel včeraj dolgo posvetovanje z generalom Lanwehrrom zaradi vprašanja prehrane.

Manifestacije na Hrvatskem.

Zagreb, 24. oktobra. Po vseh delih Hrvatske in Slavonije se vrše velike manifestacije.

Za organizacijo jugoslovanskih žena.

Zagreb, 24. oktobra. Včeraj so imele jugoslovanske žene na zagrebškem vseučilišču sestanek, na katerem so se posvetovale o organizaciji jugoslovanskih žena, o sodelovanju pri manifestacijah in o drugem narodnem delu.

Organizacija zagrebških meščanov.

Zagreb, 24. oktobra. Zagrebški meščani so ustanovili »demokratsko udruženje«, ki naj jim daje smer v vseh sedanjih pojavih. Pristopi lahko vsak Slovan. Izvolil se je poseben odbor 5 članov, v katerem so poslanci in člani Narodnega veča.

Proti Frankovcem.

Zagreb, 24. oktobra. Vaš dopisnik Vam je že poročal, da je vložil načelnik kluba frankovskih poslancev v saborski pisarni predlog, naj se skliče sabor in se tamkaj proklamira prelom med Ogrsko in Hrvatsko. Sedaj se izve, da je predsedstvo ta predlog odbilo.

Dr. Topalović, odvetnik v Vukovaru in odličen pristaš Frankove stranke, izjavlja, da je izstopil iz te stranke in vstopil v Starčevićovo stranko prava.

Nezaupnica voditelju Frankovcev.

Varaždinske Toplice, 23. oktobra. Tukajšnji volilci voditelja Frankovcev dr. A. Horvata so mu izrekli nezaupnico in zahtevajo od njega, naj odloži mandat. Obenem so se izjavili za ujedinjenje trokrajnega naroda S. H. S.

Frankovci pri kralju.

Zagreb, 24. oktobra. Sinončna »Hrvatska« piše, da so tendenciozne vesti,

Mesto je bilo zasedeno, med drugim tobačna tovarna, sodna palača in več drugih javnih poslopij. Vodja reškega državnega pravdnštva je ujet. Vdrl so v jetnišnico in spustili jetnike. Državna policija se je upirala, vendar je bila po kratkem pouličnem boju premagana. Kolodvor je zaseden, tračnice razdejane. Guverner Jekel-Falusy je telefonično prosil vojaške pomoči. (Klici: Dobil je pa ni Velik hrup.) Branje brzojavke so spremljali neprestani burni klici ogorčenja. Klicali so: Tako ni mogoče zborovati dalje! Med splošnim hrupom je predsednik zaključil sejo.

—:—

češ da so se frankovci izjavili pred kraljem, da nočejo izpod habsburškega žezla. Nasprotno so zahtevali prelom z Ogrsko in pa, naj se združijo vse hrvatske dežele v eno državo.

Bosenski socialisti proti slovenskim in hrvatskim poslancem.

Zagreb, 24. oktobra. Bosenski socialisti so izdali oklic na ljudstvo, v katerem izražajo veliko nezadovoljnost, ker so slovenski in hrvatski socialisti za koncentracijo z buržoazijo, ne pa za koncentracijo. Pozivajo ljudstvo, naj stopi v socialistične vrste.

Bosenski socialisti za »Narodno veče«.

Zagreb, 24. oktobra. Bosenski socialisti so objavili v zagrebških listih protest proti neslogi v socialističnem vodstvu. Pozdravljajo ujedinjenje vsega jugoslovanskega naroda in izjavljajo, da vstopijo v »Narodno veče«.

Neresnična vest.

Zagreb, 24. oktobra. »Hrvatska Riječ« pravi, da je neresnična vest, da bi Wekerle poklical k sebi hrvatskega bana Mihalovića, res pa je, da ga sploh ni klical k sebi in ni bil pri njem že delj časa.

Posvetovanja Čehov in Jugoslovancov.

Dunaj, 24. oktobra. Sinoči so se pričela posvetovanja češkega Narodnega zbora in jugoslovanskega Narodnega veča o političnem položaju. Danes se posvetovanja nadaljujejo.

Češki politiki v Švici.

Dunaj, 24. oktobra. Češki politiki Stanek, dr. Kramar, Klofač, Haberman, Kalina in Preis so se včeraj odpeljali v Švico, kjer se sestanejo s člani češke provizorične vlade v Parizu. Knez Lobkowitz in baron Nadherny ne potujeta v Švico.

Vlada neodvisne češke države.

Dunaj, 24. oktobra. List »Neue Freie Presse« prinaša poročilo o sestavi češke provizorične vlade v Parizu. Iz Zeneve poročajo, da je česko-slovaški Narodni svet v Parizu svečano proglasil neodvisnost českoslovaške države ter poslal prepis te proklamacije Wilsonu. Ameriški Česko-Slovaki nameravajo proglasiti Požun za glavno mesto slovaškega dela te države ter prekrstiti mesto v Wilsonovo. »Agence Havas« poroča, da je provizorično prevzel v česko-slovaški vladi zunanje zadeve dr. Beneš. Dne 14. oktobra je poslal Pichonu pismo, v katerem ga spominja, da se Zedinjene države česko-slovaški Narodni svet v Parizu priznalo, in da je tudi francoska in italijanska vlada to priznanje potrdila. Vsled tega se je vlada česko-slovaške države 26. septembra konstituirala ter imenovala za predsednika in finančnega ministra Massaryka, za ministra notranjih in zunanjih zadev dr. Beneša in za vojnege ministra Štefanika. Zrovizorična vlada je

nitko drugi nema historičnega prava na Bosnu nego Hrvati. Prema tome, ako bi se to pitanje rješavalo u okviru monarhije, da ga treba riješiti na temelju hrvatskoga državnog prava. Ali ipak da se ni to ne smije učiniti ne pitajući narod, o čijoj se sudbini tu radi. To i ništa više htjeli smo naglasiti i Njeg. Veličanstvu, jer mi je grof Tisa rekao, da predstoji brzo rješenje bosanskoga pitanja odozgo i to u maglarskom smislu. To smo htjeli predavati, i to je jedino bio uzrok našoj spomenici.

Naše je pako narodno-političko uvjerenje to, da su Hrvati, Srbi i Slovenci jedan narod, i da se moraju na temelju ravnopravnosti i međusobnoga poštivanja plemenskih osebnosti ujediniti u jednu slobodnu i nezavisnu državu. I danas, kada je monarhija priznala Wilsonovo načelo samoodređenja naroda, smatramo neobavezno nužnim konstituiranje »Narodnoga Vijeća«, kojega će se zaključcima bezuvjetno pokoravati cijeli narod. Hercegovački Franjevci uvijek su bili i ostat će narodni ljudi i gorljivi Hrvati, i uza što pristane »Narodno Vijeće« i većina hrvatskoga naroda, uz to će i oni pristati s onim dijelom naroda, u kojem od vjekada djeluju, i kojega danas oni predstavljaju. — U Mostaru, 15. listopada 1918. — O. fra David Nevistić, provincijal herceg. Franjevača.

Reka proti Ogrski in Jugoslaviji.

(Izvirni dopis »Slovencu«.)

Reka, 20. oktobra. Pred par dnevi je obiskala na Reki mestnega župana dr. Via visoka politična osebnost iz Budimpešte v misli, da ga nagovori, naj se reški občinski zastop čim prej izjavi za pripojitev Ogrski. Župan je osebnosti izjavil, da se mestnemu zastopu predloži v glasovanje izjava, s katero zahteva mesto Reka svojo samostojnost (popolni corpus separatum) in s katero protestira proti pripojitvi Reke bodisi Ogrski bodisi Jugoslaviji.

Da-li je primerno, da se mesto Reka že danes izjavlja proti Jugoslaviji, prepuščamo okusu reških senatorjev. Dejstvo je, da že mnogi reški Italijani in Mažari računajo z eventualnostjo, da Reka pripade materi zemlji — Jugoslaviji. Popolna samostojnost Reke, ki bode vse višje svojega življenja dobivala iz hrvatskega in slovenskega zaledja, je dovršena utopija. Danes tuji na Jadranu in na Reki prodajajo svoja zemljišča in hiše; mudi se jim na sever, ker z zdravim očesom opažajo, da bo ta mogla na Reki v prvi vrsti cveteti jugoslovanska trgovina in jugoslovansko mornarstvo. Najdejo se pa tudi taki Nemci in Mažari, ki so se z vso naglico začeli učiti hrvatsko.

V Reki sami se je hrvatski kapital ravno v vojni znatno dvignil. Mnogo najodličnejših palač in podjetij je prešlo v hrvatsko last. Tako palača Grand Hotel Europa, hotel Deak, zemljišča okoli ribje tržnice i. dr. Hrvatske banke so razvile v Primorju izvenredno delavnost. V sosednji Opatiji kupujejo hrvatske in srbske banke velika hotela »Stephanie« in pa »Kvarnero« z vsemi dependancami za 29 milijonov kron. Veliki hotel Royal in Grand Hotel sta že prešla v hrvatsko last. To so povišali, ki nas napolnjujejo z veseljem.

Z mestom Reka so mažarski politiki trgovali na način, ki se mora označiti za politični zločin, prevaro. V času svetovne demokracije menda pač ne bode več manipulirali s famoznimi nagodbami »krpicami«, kakršne so bile prej mogoče samo v naši državi. Zanimivo so govorice zadnjih dni, da Mažari Hrvatom velikodušno obetajo svojo pomoč na mirovnem kongresu, samo ako jim Hrvati prepušče mesto Reka s teritorijem, koridor do Budimpešte in otok Krk. Was sich der kleine Moritz nicht vorstellt?

Reški Italijani se bodo morali sprijazniti z jugoslovansko bodočnostjo reške luke. Bilo bi prav, da bi že danes iskali modus vivendi z narodom bodoče države, ki bo — verna časovnim svetovnim načelom — vedela spoštovati njihova narodna prava. Gospod dr. Vio, mestni župan, naj se čuva političnih nesmrtnosti.

Beneški Slovenci.

Mnogo se ugiba, kam neki bodo pripadali po vojski naši beneški Slovenci. Izključeni so iz Ilirije, katero je kar čez noč skrpucala Hussarekova modrost. Od leta 1905, ko so se pričeli sv. misijoni na Beneškem, so se jeli ti zapuščeni Slovenci zanimati za slovenske knjige in časopise. Duhovniki so si naročevali slovensko sv. pismo, ljudstvo je dobivalo tisoče in tisoče molitvenikov in pripovednih spisov. Ker je italijanska vlada konfiscirala knjige, ki jih je pošiljala družba sv. Mohorja, so jih zavedni Benečani skrivaj nosili čez mejo. Vsak misijon je bil obenem tudi shod duhovščine, na katerem so se duhovniki navduševali za združitev z avstrijskimi Slovenci.

Odkar pa je dr. Krek ustanovil nekoliko gospodarskih združenj in posejilnice na Beneškem, in tlačeno ljudstvo iztrgal iz krepeljeval italijanskih pijavk, bilo je tudi ljudstvo prepojeno z idejo združenja. Ko pa je nemško-avstrijska armada oktobra 1917 vdrla v Benečijo, jo oplenila in oskrnila svetišča, se je v Benečiji razširil duh sovražnosti do Nemcev in Mažarov. Dva zavedna beneška Slovnca sta pred kratkim obiskala Ljubljano ter sta izjavila, da bi vsi Benečani sigurno glasovali za Jugoslavijo, ako bi bila samostojna in neodvisna. Če bi pa Slovenci ostali pod nemškim čarom, kakor pred vojsko, pa bodo vsi Benečani glasovali za Italijo, kakor leta 1866., češ, da rajši životarijo pod Italijo, nego da poginejo pod nemško Avstrijo. Nasvetuje se, da pošlje Narodni svet nemudoma duhovnika v Benečijo, ki so mu tamošnje razmere znane. Ta bi naj obiskal Drenkijo, Leso, Št. Lenart, Št. Peter, Lander, Matajur, Prosnice itd. in bi tam ustanovil Narodni svet za Benečijo, kateri naj bi izdal deklaracijo za Jugoslavijo. Sedaj je čas; ako bi pa Italija zopet

zasedla beneške kraje, bo prepozno in mi izgubimo za večne čase 50.000 slovenskih bratov.

Delegacije.

Vojni odsek.

Vojni odsek avstrijske delegacije.

V seji 22. t. m. je zahteval del. Glöckl pojasnil o uničenju francoskega podmornika v puljski luki, o potopitvi obrežnega branilca »Wien«, o uporih v Kotoru, o usodi mornariških ljudskih in meščanskih šol v Pulju; pritoževal se je nad malomarnostjo avstrijske vlade v skrbstvu za vojne ujetnike in civilne internirance, nad slabo hrano moštva v armadi in zahteval, naj se razlika v preskrbi moštva in častnikov odpravi.

Del. Petrušević se je pritoževal nad postopanjem armade nasproti ukrajinske mu prebivalstvu in nad izvršitvijo izpraznitve.

Zunanji minister grof Burian je odgovarjal Glöcklu in rekel, da je zunanje ministrstvo za vojne ujetnike in civilne internirance v sovražnih deželah vse storilo, kar je bilo v njegovi moči. Dajale so se podpora, družinam se je plačevala vzdrževalnina. S Francijo in Anglijo zamenjave internirancev ni bilo mogoče doseči, ker je ondi veliko več naših državljanov nego njihovih pri nas. Z Italijo smo glede zamenjave težko ranjenih, bolnih itd. v dogovoru. Na Ruskem so ob sklepu miru vsi naši interniranci postali prosti in so se večino ma že vrnili.

Kar tiče napačnega umevanja njegovega predloga glede parlamentarnega sveta za mirovna pogajanja, ustanavlja minister obvezno, da ni nameraval posegati v kompetenco zunanje odseka avstrijske delegacije.

Del. Zahradnik priznava, da se je vojni minister kot najvišji poveljnik vedno trudil, da bi pravično postopal in da se je tega vedno zavedal. Govornik pobija izvajanja generalnega polkovnika Dankla, ki je govoril o gonji, in kritikuje postopanje vojaškega škofa Bjelika proti češkemu narodu. Z ozirom na razne govorice stavi vojnega ministra vprašanje, kakšni razlogi so dali povod za ustavo dopustov.

Vojni minister Stöger-Steiner je odgovoril, da je ta odredba edino le posledica sedanjih transportnih težav na železnicah, ki so preobložene. Upa, da se bo mogla omejitev v kratkem odpraviti.

Del. Zahradnik je želel, naj se ustanovi parlamentarna kontrola nad obsegom zahog v vojaških skladiščih, da se pripravi morebitna razdelitev teh zalog med revno prebivalstvo.

V seji 23. oktobra je vojni minister baron pl. Stöger Steiner podal enoten opis vseh ukrepov glede zamenjave vojni ujetnikov, da je na eni strani pokazal, kako je vojni ministerstvo storilo vse potrebno, da bi našim vojnim ujetnikom omogočilo skorajšno vrnitev, na drugi strani pa opozoril na okoliščine in razmere, ki so vojni ministerstvo v njegovih prizadevanjih ovirale. Na Rusko smo poslali za naše vojne ujetnike preko Stockholma in Finske 441 vlakov s 25 do 30 vagoni obleke.

Načelnik mornariškega odseka podamiral pl. Holub je odgovoril na vrsto Glöcklovih vprašanj. Vprašanje, če je sovražni podmornik udril v lastno luko in se potem zapletel v nastavljen mrežo, mora gladko zanikati. Vprašanje se ustege nanašati na slučaj »Curie« meseca decembra 1914 v Pulju. Da je ladjo »Wien« v notranji tržaški luki potopil sovražni torpedni strel, je žalostno dejstvo. »Budapest« je ostala nedotaknjena. Sodna preiskava slučaja se je iz Najvišje milosti ustavila. Vsi prizadeti višji častniki so pa odšli odšli iz aktivne službe in bili vpokojeni. Kar tiče razmerja med admiralskimi mesti in celokupnim moštvom mornarice, je vsega 18 sistemiziranih admiralskih mest. Dejanjsko stanje znaša 10, ker so ostala mesta popolnoma z vpoklicanimi že vpokojenimi častniki. Stanje moštva znaša 53.000, tako da pride na enega admirala 5300 oziroma 3000 mož. Razloček v hrani med štabom in moštvom v vojni ni velik. Kar tiče mornaričnih šol v Pulju, je ogrska delegacija že pred leti odklonila dotacijo iz skupnih sredstev, ker je v šolah uveden izključno nemški jezik. Poizkus, da bi se šole izročile naučnemu ministrstvu, do sedaj ni uspel, ker zastopa finančno ministrstvo stališče, da mora šole vzdrževati mornarična uprava kot delodajalka. Za obrat teh šol je pa poskrbljeno. Ta čas je obrat normalen.

Vojni minister Stöger-Steiner izjavi, da ne more pritrditi naziranju del. Zahradnika o prisegi zvestobe vojaških oseb. Delegat ni doprinesel dokaza, da so vojaki, ki so kasneje prešli k sovražniku, smatrali začasa vojaške prisige le-to za prisiljeno.

Del. Mayer ugotavlja nasproti Körnerjevim trditvam, kakor bi bilo treba češke vojake siliti v vojaško službo, da je bil sam priča, kako odlično so se borili polki nenemške narodnosti, tudi češki.

Del. grof Veitner se poteza za popolno izenačenje vojaških zdravnikov s četnimi

častniki. Predlaga tudi resolucijo za ustanovitev sanitetne akademije.

Del. Fon se pritožuje, ker pritožbe jugoslovanskih poslancev zaradi izvršenih nasilnosti niso našle nikakega zadostila. S tem se je morala naravnost vzgajati sovražnost proti vojaški upravi. Želi, da bi se goriški in gradiščanski vojaki kakor hitro mogoče odpustili in poslali domov, da morejo pomagati pri obnovi dežele. Kar tiče stvarne demobilizacije, prosi, naj se Goriška in Gradiščanska ne le vpoštevata, marveč dobita celo prednost. Končno se zahvaljuje etapnemu poveljstvu v Gorici, posebno njegovemu poveljniku, za prebivalstvo izkazano uslužnost.

Prihodnja seja dne 24. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Avstrijska vlada v zadregi.

Dunaj, 24. oktobra. Avstrijsko-ogrška vlada je v največji zadregi, kako naj odgovori Wilsonu. Odgovor sedaj še ni sestavljen. Sinoči je Burian sklical avstrijske delegate k tajnemu sestanku, da bi dobil pregled javnega mnenja. Doživel je veliko razočaranje. Delegat Stransky je v imenu Jugoslovancev in Čehov izjavil, da se naši in češki delegati več ne spuščajo v meritorno razpravo. Burian nima več pravice odgovarjati Wilsonu. V kronskem svetu v Budimpešti bo padla odločitev o odgovoru Wilsonu. Med tem so se na Reki odigrali dogodki, ki bodo razvoj stvari pospešili. V vladnih krogih vlada popolna brezglavost.

Gospeska zbornica.

V seji 23. t. m. je gospeska zbornica začela razpravo o izjavi ministrskega predsednika.

Knez Fürstenberg izjavi, da kakor priznava Nemci samoodločbeno pravico drugim narodom, tako jo zahtevajo tudi zase. Nemsko misleči člani te zbornice se bodo v narodnih vrstah borili za ta ideal. Novo uredbo si predstavljajo kot združenje narodov v mogočno celoto, ki bo zvesto ohranila zvezo z nemško državo, ki je po štiriletni vojni pač utrujena, a ne onemogla in oslabiljena.

Baron pl. Beck se peča s cesarjevim manifestom; misel, da se Avstrija preosnuje v zvezno državo, je prava, a izrazila se ta misel ni dobro. Samoodločbena pravica se mora natančneje določiti, sicer tvegamo, da prenesemo Balkan z njegovimi problemi v osrednjo Evropo. Vlada uprave ne sme dati iz rok, da ves državni red ne razpade. — Sedanja ogrska politika ima ost obrnjeno proti Avstriji. Tudi mi želimo popolne izpremembe razmerja; personalna unija naj nas nikakor ne straši.

Dr. Sieghart se zavzema za ustanovitev nemško-avstrijske - poliske gospodarske ozemlja. Glede Ogrske zahteva pojasnil, kolik delež prevzame Ogrska za poravnava škod in kako izpolnjuje svojo dolžnost glede avstrijskega civilnega prebivalstva.

Princ Friderik Lobkowitz pravi, da je delitev upravne komisije na Češkem udarec v obraz češkemu narodu. Govornik vztraja na tem, da naj se rešitev izvrši v dinastičnem, habsburškem smislu. Če se Jugoslavlani izmuznejo monarhiji, nosijo krivdo za to naši avstrijski in ogrski državniki. Graja vladno politiko nasproti Ogrski in izraža upanje, da nastane nova monarhija zadovoljnih narodov.

Ogrski državni zbor.

V seji 23. t. m. je saški poslanec Brandsch v imenu nemško mislečih Ogrcev predložil resolucijo, v kateri zahtevajo na vseh popriških narodnega življenja pravico za udeleževanje lastne narodne kulture in rabe svojega materne jezika v vseh panogah javnega življenja.

Poslanec Szilagyi je zahteval zavarovanje ogrskih meja reorganizacijo vojske, odpoklic vsega ogrskega vojaštva iz avstrijskih dežel in obratno.

Nato so sejo prekinili in jo ob pol 5. uri zopet otvorili. Nadaljevala se je proračunska razprava.

Apponyi o položaju.

Poslanec Apponyi je izjavil, da je gola formalnost, če se Wilsonova nota sklicuje na Čeho-Slovače. Češka dežela je realnost in Ogrska nima razloga, da bi nasproti češkim stremljenjem po samostojnosti zavzemala nesimpatično stališče. Nujno je zavarovanje ogrske meje. Položaj je pač težaven, a ne obupen. Potrebno je, da se organizacija ogrske armade čim prej izvede. Pragmatična sankcija obstoja v polni veljavi. Ta okolnost se mora brati pred vsako dvomnostjo. Če pot, ki jo je odprl Wilson, ni hodna ali pa le počasna, si moremo izvoliti drugo pot. Brzo spoznanje hitre izpremembe v položaju zahteva nagel sklep in akcijsko zmožnost, ki je v sedanjem vodstvu naših zunanjih zadev ne opažamo.

Poslanec Balla, Karolyjev, je rekel, da se svetovna vojna ni vodila radi varstva ogrske integritete in ne proti srbski struji, marveč je to vojna Avstrije.

Mem Ballovim govorom je zaklical poslanec Meško, da so v Debrečinu ob cesarjevim sprejemu svirali cesarsko himno: »Bog ohrani.« Nastal je silovit hrup, da so morali sejo prekiniti. Pri zopetni otvoritvi je izjavil predsednik, da je bilo netaktno, ako je kako vojaško mesto odredilo sviranje avstrijske cesarske himne ter to s predsedniškega mesta graja.

Wekerlejevo ministrstvo demisioniralo.

Budimpešta, 24. oktobra. Ministrstvo dr. Wekerleja je podalo včeraj demisijo. V javni seji poslanske zbornice je ministrski predsednik proglasil, da ministrstvo vsled dogodkov na Hrvatskem in vsled vojaške revolte na Reki ne more ostati več na svojem mestu. Mažarski politiki grofi Karolyi, Apponyi in Andrássy so bili poklicani k cesarju, ki se mudi na Ogrskem ter se vrše posvetovanja zaradi sestave nove vlade.

Mirovno gibanje.

Wilson bo zahteval brezpogojno kapitulacijo Nemčije.

Dunaj, 24. oktobra. Novi Wilsonov odgovor Nemčiji bo silno oster. Wilson bo zadnji nemški odgovor a limine odklonil. Postavil bo nove pogoje, ki bodo zahtevali, da Nemčija brezpogojno kapitulira. V Berlinu vlada zelo pesimistično razpoloženje.

Wilsonova predpogajanja.

Kodani, 23. »Daily Chronicle« sporoča: Doseđanje Wilsonove note osrednjim veleislam niso pravi odgovori na njih ponudbe, marveč so le preliminarne odgovore. Pravi odgovor bo sledil šele pozneje sporazumu z vlada mi entente in bo obsegal več, kakor 14 točk.

Ententni vojni svet v Versaillesu.

Curih, 23. okt. »Temps« poroča: Vojni svet entente, ki se zbira sedaj v Versaillesu, bo sklepal o podrobnostih premirja in miru. »Morning Post« napoveduje prihoda avstralskega in kanadskega zunanje ministra v London na predrazgovore o splošnem miru.

Sodbe v Washingtonu.

Washington, 22. oktobra. (K. u. Reuter.) Uradno niso še izdali komentarja o nemškem odgovoru, toda neuradni komentariji soglašajo v sodbi, da se mir in premirje ne sklene izvzemši slučaja, če se prejmejo pogoji, ki bodo za vselej uničili moč nemškega militarizma.

Washington, 22. oktobra. (K. u. Reuter.) V kongresu se splošno, posebno med republikanci, sodi, naj se končajo pogajanja z Nemčijo. Senatna komisija za zunanje reči se zavzema za to, naj se predloži nota ententi, preden odgovori Wilson.

Barzini proti premirju.

Berlin, 23. okt. (Tel. Comp.) Barzini piše v »Corriere della Sera«: Če Nemčija, dasi še ni izčrpana, že vzdiguje roki kvišku, pomenja to ali moralni polom ali pa preračunano dejanje. Najbrže je zadnje resnica. Nemčiji gre za to, da reši svojo vojsko in svoj vojaški prestiž, a ne bo se sklenilo premirje za to, da se umakne Nemčija brez izgub za svoje skupine in se tam iznova organizira.

Sonnino napoveduje mir.

Curih, 22. okt. Sonnino je informiral zastopnike rimskih dnevnikov, da se zopet odgodi zasedanje zbornice. Rekel je: Predpriprave za premirje in mir se bližajo odločitvi. V sedanjem stanju bi ne bile umestne v zbornici razprave o bodočem miru.

Pichon o zahtevah Italijanov.

Lugano, 23. oktobra. Pichon je izjavil pri sprejemu italijanskih senatorjev in poslancev v Parizu, da bo Francija zavzela glede na narodno pripadlost Tridenta in Trsta tisto stališče, kakor v vprašanju Alzacije-Lorene.

Izpraznitev Flandrske.

Rotterdam, 22. okt. »Nieuwe Courant« poroča z belgijske meje, da prihajajo begunci pri Irttervoortu čez mejo. Nemci jih spremljajo do meje, tam jih prevzame nizozemsko vojaštvo.

Angleži o nemškem odgovoru.

London, 22. oktobra. (K. u. Reuter.) Merodajni krogi sodijo o nemški noti, da ni stvar, marveč da je popolnoma argumentativni predlog. Vladni, diplomatski in politični krogi zavzemajo o nemški noti stališče, da ni nota, marveč le poseben način govorenja, določene v namen, da prikriva pomanjkanje odgovora. Neka visoka uradna osebnost je izjavila, da je slabo prikrita neodkritost. Vlada se še ni bavila z njenimi podrobnostmi, dasi so se ministrski predsednik in njegovi tovariši danes dolgo časa posvetovali.

Francozi o Wilsonovem odgovoru Avstriji-Ogrski.

Zeneva, 23. Pariško časopisje objavlja istočasno z Wilsonovim odgovorom Avstriji-Ogrski poročila o ustanovitvičasne češko-slovaške vlade v Parizu, katere ministrski predsednik je Masaryk. Opozarjajo na okolnost, da je pripoznal Wilson Čeho-Slovače in Jugoslavlance kot vojskujoči se zavezniški državi. »Petit Parisien« piše: Avstrija-Ogrska more ostati v svojem sedanjem zemljepisnem okviru le, če so s tem zadovoljni Čeho-Slovački in Jugoslavlani, kar je pa zelo dvomljivo. »Le Temps« pravi: Wilson odklanja pogajanja o premirju in miru v obliki, katero je predlagal grof Burian. To je zgodovinski trenutek. Dunaj bo morebiti poskušal, da naveže razgovor na drugačen temelju, da pozove zastopnike vseh narodov. Napovedujejo že, da so odpotovali češki poslanci v Svico. »Journal des Debats« piše: Washingtonska vlada je zadalaa monarhiji zadnji sunek. Wilson je namignil cesarju Karlu, da smatra njegovo monarhijo za zapadlo in da odločajo o njej narodi, ki so jo ustanovili. »Le Matin« piše: Wilsonova nota je zato tem važnejša, ker se je objavila tisti dan, ko je pripoznala francoska republika sporazumno z zavezniški češko-slovaško vlado. Wilson prepušča narodom, da odločijo sami o svoji usodi.

Orlando o položaju.

Chiaso, 22. Ministrski predsednik Orlando se je vrnil iz glavnega stana v Rim in je šel precej k Sonninu. Vsled Wilsonovega odgovora so se v Italiji oddahnili, ker so se bali, da se bo Wilson oziral na monarhijo. Časopisje pozdravlja odgovor kot istinito obsodbo zadnjega manifesta cesarja Karla.

Angleži o Wilsonovem odgovoru Avstriji-Ogrski.

Rotterdam, 23. Londonsko časopisje sporoča: Wilsonov odgovor monarhiji je ravno tako izvrsten, kakor odgovor Nemčiji. Z avstrijsko zvezno državo so prišli prepozno. Čas, ko bi lahko sprejeli 14 točk, je minul. — »Daily Telegraph« piše: Sovražnik misli da bo dobil

mir pod tistimi pogoji kakor pred desetimi meseci. Čehi so medtem razglasili svojo neodvisnost. Wilsonov uničevalen odgovor bo pospešil razpad monarhije. — »Morning Post« piše: Monarhija si mora biti na jasnem o tem, da čim dalje bo trajala vojna, tem huje bo za njo. Monarhija naj se brezpogojno uda. — »Daily Express« piše: Wilsonova nota potrjuje, da avstrijska ogrska monarhija ne odgovarja več času. Bodočnost bo dozorela veliko slovansko zvezo, ki bo tvorila proti german-skemu častihlepu na vzhodu trden okop. Wilson je zopet govoril v duhu zaveznikov.

Neodvisnost Francozov.

Haag, 23. (Tel. Comp.) Clemenceaujevo glasilo »Homme Libre« piše: Morebiti se bodo razgovori nadaljevali. Tega ne vemo. Dobro pa vemo, da se bomo bojevali dalje in lahko približemo, da prenehamo z boji šele, kadar so-vražnik brezpogojno kapitulira.

Angleži o nemškem odgovoru.

London, 23. (K. u.) »Daily Mail« piše o odgovoru Nemčije: Nemška nota ni noben odgovor. Zavezniki so popolnoma hladni nasproti gorečnosti Nemčije za mir, ker verjamejo le dejanjem. Nemčija se mora udati. »Daily Chronicle« piše: Jasn je, da se mora Nemčija udati. »Daily Telegraph« pravi: Jasn je, da Nemčija želi, naj nadaljujemo besedice o miru, a interesi zaveznikov so ravno nasprotni. Prisiljeni smo storiti sklep, da Nemčija ne sme sprejeti svoje usode. Jasn nam je, kaj moramo storiti. Čas je, da se pogajanja prekinejo.

Italija zahteva revizijo Wilsonovega programa.

Lugano, 23. okt. »Corriere della sera« zahteva, naj natančno revidirajo Wilsonov program in ga spustijo za skupno zadevo. Kakor se mora prepušči Alžacija - Lorena Francozom, se morajo neodrešene pokrajine pripoznati Italijanom.

Odgovor Nemčije Ameriki.

Berlin, 23. (Tel. Comp.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Zeneve: Tudi drugi odgovor Nemčije so brezizno brzojavili v Ameriko.

Američani za nadaljevanje vojne. Berlin, 23. (Tel. Comp.) »Daily Chronicle« sporoča: V Ameriki prevladuje nazor, da bo zadostovala brutalna moč sama, da se vojna kmalu konča.

Berlin, 23. (Tel. Comp.) »Times« sporoča iz Washingtona: Proti sporazumnemu miru se je razvila agitacija, kar odgovarja tipičnemu značaju Američanov, da se mora zažeto

Odeso zasele francoske čete.

Krakov, 23. oktobra. Iz Kijeva semkaj došli potniki so prinesli vest, da so francoske čete zasedle Odeso. Nemci z največjo naglico zapuščajo Ukrajino.

Vest o padcu Odese ni neverjetna. Francozi so torej isti dan, ko je vkorakal francoski polk v Sofijo, torej 11. t. m. — kakor poročajo v svojem uradnem poročilu — zasedli Konstanco ob Črnem morju. In od Konstancie do Odese ni daleč. Sicer pa vzdržujejo na Dunaju vest, da je Turčija že pred desetimi dnevi brezpogojno kapitulirala in da imajo Dardanele v rokah Francozi in Angleži. In s turškega bojišča ni več nobenih poročil. Torej so Francozi zasedli Odeso od morske strani z brodovjem, katerega so prepeljali skozi Dardanele.

Poraz turške armade v Palestini.

Bern, 23. oktobra. Turška armada, ki se je bojevala v Palestini je popolnoma porazena. Do padca Beiruta (dne 5. oktobra) se je posrečilo samo 17.000 možem cele turško-nemško-avstrijske palestinske armade zbežati. Med temi je samo 4000 mož, ki so še zmožni za boj.

Kritičen položaj Turčije.

Budimpešta, 22. »Pester Lloyd« sporoča z Dunaja: Tukajšnji diplomatski krogi sodijo po poročilih, ki prihajajo iz Carigrada, da je Turčija vojaško in politično v neugodnem položaju, vsled česar ni izključeno, da se odloči Turčija za dalekosežne odločitve.

Dunaj, 23. Tukajšnji politični krogi opozarjajo, da se mora v teh dneh računati v zunanji politiki z novim, dasi ne več pričakovanim dogodom, ker sili nevzdržljivi položaj Turčijo, da se odloči.

Na Balkanu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. oktobra. Uradno: Naše albanske vojne sile se bližajo črno-gorski-albanski meji. Ob zahodni Moravi in severno od Kruševca trajajo boji zadnjih oddelkov dalje. Nasprotni prekorajevanja poizkusi pri Kraljevu smo zabranili.

Prodiranje ententnih čet proti Belgradu.

London, 22. (Tel. Comp.) »Times« sporoča: Francosko-srbski pohod proti Belgradu se nadaljuje. Bore se pri Stralacu na zahodnem bregu Donave, kjer stoji zavezniški približno 56 milj od Donave, a od tam proti vzhodu pri Timoški dolini imajo do meje samo še 25 milj. Nemške čete v severovzhodni Srbiji stoje v smeri proti Rumuniji. Na zahodu se umikajo Avstrijci do Novega Bazarija, medtem ko prodirajo zavezniški v Črno-goro.

Francosko poročilo z Balkana.

20. oktobra. Francoske čete so prišle 19. t. m., 34 dni po pričetku ofenzivi do Donave v okolici Vidina. Ukletje so vse, da odrežejo promet. Naša artiljerija je prisilila sovražnikov monitor, da je zavozil na obrežje. Isti dan so

druge sile zasedle Zaječar. Njihove prednje čete so se približale Paračinu do 10 kilometrov od Moravi. Srbske čete stoje severno od Aleksina in Kruševca v stiku z močno utrjenimi nemškimi četami.

Nova fronta na jugu.

Budimpešta, 23. oktobra. »Deli Hir-lap« poroča: Z ozirom na splošen vojni položaj in glede na priprave za mir, bomo najbrž te dni spraznili Srbijo in Črno-goro. V zvezi z izpraznitvijo bo naša nova južna fronta med Donavo in Drino.

Preki sod v Bosni. — »Zeleni kader«.

Praga, 23. oktobra. »Česke Slovo« poroča z Dunaja: Pred kratkim je bil v nekaterih okrožjih Bosne in Hercegovine proglašen preki sod. »Rječ« poroča, da se je to zgodilo zaradi čeških dezertierjev. V Slavoniji se je koncentriralo nad 30.000 dezertierjev in tvorijo takozvan »zeleni kader«.

Plen entente na Balkanu.

Bern, 23. oktobra. Do padca Skoplja so zaplenile čete koalicije na Balkanu 2000 topov.

Podružnica Avstro-ogrške banke v Belgradu.

Budimpešta, 24. oktobra. Uradno se poroča, da je bila podružnica avstro-ogrške banke v Belgradu, ki je bila leta 1916 ustanovljena, te dni razpuščena.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. oktobra. Uradno: Na celi fronti je živahno delovala nasprotnikova artiljerija in letalci.

Pred ofenzivo proti Avstriji-Ogrski.

Frankfurt ob Meni, 23. »Frankfurter Zeitung« sporoča iz Genfa: Podpolkovnik Roisset piše v »Petit Parisien«: Nemško vojni vodstvo dobi morebiti pred selo in Mozo ugodno umikalno črto, ki jo bo držalo in se morebiti Nemcem posreči, kakor se je posrečilo Rusom v vojski z Japonsko, da vojsko vzdrže, dokler ne dobe ugodnega mira. Morebiti zato kaže, da se podvzame brez odlašanja ofenziva proti Avstriji-Ogrski.

Zahodno bojišče.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 23. oktobra. Uradno:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Boji na nižini Lyse trajajo. Nasprotnik je izvajal silne napade na obeh straneh Deynze. Severno od mostu smo jih odbili, južno od mostu je pridobil nasprotnik prvotno ozemlje, a smo ga ustavili s protisunkom zahodno od ceste Deynze-Oksene. Vzhodno od Kortryka so nas potisnili od zahodnega roba Vichteje na vzhodni rob. Na obeh straneh omenjenega kraja so omagali močni nasprotnikovi napadi. V ljutem boju je držal šlezjski rezervni polk št. 10 pod svojim poveljnikom majorjem Grünerjem višine pri Kaybergu proti štirikratnemu nasprotnikovemu napadu. Delni boji na nižini Selde na obeh straneh Tour-naya in Valenciennesa.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Južno od Marne smo izpraznili mostišče ob Serri in Souchi, ki smo ga začasno branili in smo odstavili naše črte za potokove odseke. Ob Aisni smo odbili silne nasprotnikove napade na obeh straneh Nanteuila. — Na vzhodnem bregu Aisne na obeh straneh Vouperasa in vzhodno od Olizysa so se razvili boji v večjem obsegu. Z najmočnejšim artiljerijskim obstreljevanjem je napadel nasprotnik zgodaj jutraj med Teronom in Falaiso, kakor tudi med Olizyjem in Beaufrepaire. Na višinah zahodno od Ballaya je pridobil napad nekaj tal, na ostali fronti je omagal pred našimi črtami. Nasprotnik je napadel tudi popoldne po obnovljeni najmočnejši artiljerijski pripravi. I. bavarski pešpolk pod vodstvom svojega poveljnika majorja Schmidtlerja je držal v žilavi obrambi proti večkratnim nasprotnikovim navalom višino vzhodno od Chestresa. Nasprotnika smo odbili s težkimi izgubami za njega tudi na ostali fronti.

Vojna skupina generala pl. Gallwitz.

Med Argoni in Mozo ter med Mozo in Mosello so ponoči živahno streljali. Delni napadi zahodno od Moze in zahodno od More niso imeli posebnega uspeha.

Nemško večerno poročilo.

Berlin, 23. zvečer. Uradno: Delni boji so se bili na Flandrskem. Na obeh straneh Solesmesa in Le Chateauja smo zabranili obnovljene prebijalne poskuse Angležev. Silni boji so se zaključili na črti St. Martin-Neuville-Bousief-Ors-Catillon. Na severnem bregu Somme, na obeh straneh Vouziersa in zahodno od Grandpréje so omagali napadi Francozov, na bregovih Moze pa zelo silni navalni Američanov.

Zakaj se Nemci umikajo.

Berlin, 21. (K. u.) Vojni minister je izjavil: Ni res, kakor trdi inozemski časopisi, da je Nemčija prisiljena skleniti mir, ker ji manjka vojnega blaga. Trenutno prevladuje sovražnik le vsled svojih tankov.

Izpraznitev Ostendeja in Brüggeja.

London, 23. okt. Reuter poroča: Tajnik parlamenta Mac Namara je odgovoril v spodnji zbornici na nanj stavljeni vprašanje: Mislim, da se je nemškim rušilcem in torpedovkam posrečilo, da so usli v nemška pristanišča. Številno ladij ni znano. Posrečilo se jim je, da so prišli ponoči v nizozemska morja. Ne vemo, če bi se ponesli kakršnoli ukrepi. — Honston je vprašal, če je bila admiraliteta obveščena, da se je posrečilo nemški mornarici pobegniti v Antwerpen. Mac Namara je odgovoril, da ni bila.

Bazell, 22. oktobra. »Agence Havas« poroča iz Pariza: Zavezniški so ugrabili pri Ostendeju ono samo baterijo, ki jo niso mogli Nemci več rešiti. Drugega materiala niso

ugrabili. Angleške ladje stražijo zdaj flandrsko obal. Vzhodno od Ostendeja in Brüggeja se slišijo močne eksplozije, vsled česar sklepajo, da sovražnik razstreljuje težke topove.

Belgijski kralj in kraljica v Brüggeju in in Ostendu.

Haag, 23. okt. »Het Vaderland« poroča: Belgijski kralj in kraljica ter princ Leopold so se pripeljali v ponedeljek ob pol 12. uri v Brügge. Peljali so se z avtomobilom v mestno hišo, kjer je govoril kralj z balkona. Navdušeno so ga pozdravljali. Ko se je pripeljal belgijski kralj v četrtek v Ostende, so njega in angleškega admirala nesli na ramah v mestno hišo.

Druga ameriška armada.

Bern, 23. »Bund« sporoča: Uradni ameriški komunikacije izjavljajo, da se je sestavila v Franciji druga samostojna ameriška armada, ki je že pričela z operacijami. Poveljnik je general Robert Bullard, poveljstvo prve ameriške armade je prevzel general Ligett, ker je sprejel general Pershing poveljstvo vseh ameriških čet v Franciji.

Škoda na Francoskem.

Dunaj, 24. oktobra. »Telegraphenkom-pagnie« poroča iz Pariza: Francoska komisija za zunanje zadeve se bavi z določitvijo zahtev Francoske za škodo, ki so jo trpele francoske pokrajine od nemških čet. Škodo cenijo na več kakor 20 milijard frankov.

Tršaško pismo.

Trst, 22. oktobra 1918.

Spanska bolezen grozi gospodari po Trstu in okolici. Vsak dan zahteva več žrtve. Ljudje so zbegani in prestrašeni. Ni je družine, kjer bi ne ležal po eden ali več bolnikov, ni skoraj hiše, iz katere ne bi že nesli mrlice. V mnogih družinah je podleglo tej nepoznani epidemiji tudi po več članov. Oblast sicer ne izdaja statistike, iz katere bi se razvidlo, koliko jih je že umrlo vsled španske bolezni, a zbegano ljudstvo je umljivo, če pomislimo, da je bilo v Trstu v normalnih časih, torej ko je Trst štel še čez 200.000 prebivalcev, dnevno 20—25 mrlicev, a sedaj je zrastle to število do višine dnevnih 80 mrlicev. Pogrebna podjetja nimajo toliko živine, ne mošta, ne črta na razpolago, da bi prepeljala vse mrtvece na pokopališče, ki morajo zato ležati čez določeno dobo doma, kar gotovo ne pospešuje splošnega zdravja. Grobokopi ne morejo sprosti pokopavati umrlih, in kaj se je storilo dosedaj od strani poklicanih faktorjev, da se ustavi grozno delo tej uničevalki mladih življenj? Zapri so šole in danes so podaljšali te zasilne počitnice do 3. novembra. Danes je prišel tudi od namestništva ukaz, s katerim se zatvorijo gledališča, kinii, varieteti. Bil je zadnji čas. Vojška oblast je milostno dovolila svojim zdravnikom, da smejo v prostih urah tudi civilisti zdraviti. Zakaj se pa zdravnikov, katerih v Trstu tako primanjkuje, ne oprosti vojaška služba? Dobro bi bilo tudi ljudstvo poučiti, kako naj se vede in ravna pri tej bolezni. Prepričani smo, da bi bilo veliko manj žrtve, če bi se ljudje, poučeni, bolj varovali, pa manj vznemirjali.

Trst ni bil nikdar na glasu, da ima dobro vodo, ali vsaj zdrava je bila. Te dni nam pa prideka iz pip taka gojotina, da si človek še nog z njo ne more umivati. In nihče nam ne pove vzroka temu pojavu, ali je voda pitna ali ne? Zakaj nas ne pouče? Se le ko bodo ljudje umirali za tifusom, bodo najbrže prišli s prepovedjo na dan!

Ali naj govorim še o naši aprovizaciji, da bo slika o naši mizeriji popolna? Drugod dobivate vsaj nekaj krompirja, nam ga pa že leto dni ni dala aprovizacijska komisija. Ker vse kritkovanje in svetovanje nič ne pomaga, ker nam je sedaj vsled omejitve železniškega prometa nemogoče, da bi si tudi sami kaj pomagali, smo postali tako apatični, da se nam ne hubi niti zabavljati več. Upamo samo še na mir in na Jugoslavijo!

Temu se pa mudi, namreč znanemu tršaškemu inženirju dr. Dompieri-ju, onemu, ki je hotel s svojo novo železnico priti v šestih urah z Dunaja v Trst in ki je hotel podreti skoro pol Trsta, da bi sežidal nov velikanski kolodvor. Komaj je izšel cesarjev manifest, je takoj naznanil — kakor pripoveduje v »Laboratoriu« — /ministrskemu predsedniku pismeno gospodarske zahteve novega Trsta. Zahteva med drugim pristo luko za Trst, predmestje in primeren del obali. Vse paroplovne družbe s sedežem v Trstu morajo ostati tu in ne smejo za gotovo dobo let prodati svojih brodov. Sedaj pa zajaše svojega konjička: Najkrajša železniška zveza Trst—Dunaj, ki mora ostati v avstrijski upravi, naj bo politična konfiguracija kakršnakoli. Najkrajša zveza Trst—Trič-Palmanova—Codroipo. To ostane v italijanski upravi. Direktna zveza Trst—Buzet, Opatija—Reka. Direktna zveza Trst—Pulj. Direktna zveza Trst—Zidanmost—Zagreb, upravljana od ogrske ali hrvaške vlade. V Trstu se sežida velikanski centralni kolodvor, trije carinski in poštni uradi: avstrijski, italijanski, ogrski ali hrvaški. Trst mora tudi dobiti takoj italijansko univerzo s 5 fakultetami: juridično, medicinsko, filozofično, komercialno in fakulteto za pomorsko inženirstvo. — Ker se je obrnil dr. Dompieri s temi predlogi na avstrijskega ministrskega predsednika Hussareka, torej na pravo addresso in kompetentno oblast, je njih ugodna rešitev zagotovljena!

Terorizem nemštva in birokacije.

Z ogorčenjem je nastopila vsa slovenska javnost proti odstavljenju ravnatelja Corá. Zato smo dolžni širši javnosti podati tudi izid celega procesa. Naši vrli poslanci so se zavzeli z vso vnetostjo za stvar in osebno intervenirali pri ministru Madejskem. In odgovor ministrov? Pripoznal je, da je bil ravnatelj Corá mož na svojem mestu, z njegovim službovanjem je bil popolnoma zadovoljen: od službene strani nima minister povoda stvarnega, da bi ga bil odstranil, od nobene strani ni bilo pritiska nanj, da ga odstrani. Zakaj se je tedaj odstranil?

Lastnomočno, na svojo inicijativo in odgovornost, češ da je s svojim ravnanjskim mestom politično kupčeval (weil er mit seiner Direktorstelle politischen Schacher getrieben) in ker se ni politično popolnoma zrel mož (ein unausgegessener Mann).

Tako govori Madejski, ki priznava vrlino in zmožnosti Corátove, ki pa priznava tudi, da mu ne more dobiti vrednega naslednika. Ta, ki je zdaj šolski svetnik dr. Swoboda, po lastnih besedah ministrovih popolnoma nezmožen voditi ravnanjske posle, postavil ga je le, ker nima drugega boljšega pri roki, tedaj je zamašek za silo. In vendar imenuje minister Corá nezrelega moža!

Ravnatelj Corá je pod častno besedo izjavil, da se ni nikdar dogovoril s kakim politikom. Kdo je stopil do njega, da ga skuša spraviti v politično kupčevanje? Njegovi direktni predstojniki Kaltenegger, dr. Tretter in dr. Swoboda (zadnja dva kot namestnika obolelega nadzornika Belarja), Ime dr. Brandeis pove dovolj. Če se je zgodila mistifikacija, mora biti pri enemu izmed omenjenih gospodov in ne pri ravnatelju Corá, kateremu je službena tajnost zaprla usta tudi takrat, ko je bila njegova poštenost javno napadena po vsenemškem časopisu. Molčati je moral in molčal je poštenjak, da ne podpiše sam sebi smrtno obsodo.

Corátov neposredni predstojnik dr. Tretter je podal te dni merodajni osebi izjavo, da je bilo službovanje Corátovo vseskozi neoporekljivo in zato je celokupno vlado ministrski odlok kar konsterniral. Minister je s svojim odgovorom zadeval daleč preko cilja in napravil Corátu politično krivico.

Zanimivo je, da je včeraj došel na kranjsko deželno vlado ukaz c. kr. naučnega ministrstva, naj se ljubljanska realna utrkvizira in uvede takoj slovenski pouk v prvih štirih razredih. Corá je hotel to preje dejansko izvesti, pa je bil poslan v pokoj. — Pač naš znani birokratični sistem.

Jutri se sestane deželni šolski svet. Ta ima sedaj besedo.

Politične novice.

Krekov dan v Splitu. Povodom prve obletnice smrti evangelista našega zjed-njenja in osvobojenja je priredil hrvatski katoliški senjoriat v Splitu svečano za-dušnico, ki so se je udeležili poslanci, na-zvoči v Splitu, zastopniki raznih društev, mnogo tamošnjih Slovencev in drugega občinstva. Na večer je v toeru gledališča Vinko Brajevič oduševljeno predaval o dr. Iv. Ev. Kreku. Predavanje je trajalo kak-ko uro in pol. Predstavil je Kreka kot vodjo in osvoboditelja Jugoslovanov, ki je klonil v grob tedaj, ko nam je odprl vrata ob-ljubljene dežele. Dr. Krek je bil personifi-kacija dobrote, požrtvovalnost dela in lju-bezni do svojega naroda — odličan naro-den gospodar, sociolog, kulturni dramitelj naroda, učitelj in realen politik. On je po-stavil temelje praktičnemu narodnemu edinstvu Jugoslovanov. — Pripomniti mo-ramo še, da se je Krekove proslave ude-ležila tudi slavna politična oblast — po-svoje. V svoji neprecenljivi modrosti in skrbi za varnost države je namreč časo-nikom in vojakom zabranila pristop na predavanje. Za čas predavanja je bila konsignirana polovica stotnjice z nasajeni-mi bajonetmi. Meščanstvo pa je s svojim mirnim in dostojanstvenim vedenjem po-skrbelo, da so se te odredbe pokazale za-lučni — smešnosti. Dogodki se pa vendar-le razvijajo dalje kljub nasajenim bodal-om pol stotnjice vojakov v Splitu.

Nekoliko prepozno. Včeraj je dobi-la kranjska deželna vlada ukaz c. kr. naučnega ministrstva, naj se ljubljanska real-ka takoj utrkvizira in uvede slovensčina v prvih štirih razredih. Gospodje prihajajo nekoliko prepozno.

Samostojna, združena in neodvisna kočevska država. »Gottscheer Bote« za-hteva za Kočevce po vzoru republik San Marino in Monaco samostojno, združeno, neodvisno kočevsko državo. Se hodnik do Hamburga jim manjka. Gotovo se bo Bar-bo zavzel zanj v nemškem ustavnem zboru.

Birokratični »cof« stare Avstrijci, ki je zaslovel po vsem svetu, vstraja tudi zdaj še. Kor. »Tagblatt« se v št. 241. brid-ko pritožuje, kako so ga cenzorji celovške deželne vlade ob izidu cesarjevega mani-festa dne 17. t. m. imeli za norca. Besedilo cesarjevega pisma je bilo uredništvu na razpolago že opoldne imenovanega dne, a ni smelo objaviti, češ da deželna vlada ko-roška »o ničemer ne ve«. Med tem so pa že stavili v uradni tiskarni lepake, tiskali uradno razglasilo v Celovčanki itd. Tudi okrajnim glavarstvom so telefonično iz-de-žel vlade poročali o manifestu ter se zgra-zali, da pride do veljave tudi Jugoslavija. — Za razmere pri c. kr. deželni vladi ce-lovski pod vodstvom nemškega grofa Lo-drona pa je gotovo značilno, kako se tam enopisi celo s cesarjevim manifestom!

+ **Furlani za zvezno Avstrijo.** Gorica, 22. oktobra. (Kor. ur.) Dobro obiskan šod furlanskih zaupnikov je pod predstvom poslanca dr. Faiduttija (poročevalca posl. dr. Bugatto) soglasno sklenil, da pozdravlja cesarski manifest in vabi poslance, naj najhitreje ustanove italijanski narodni svet, ki naj zahteva samostojnost Furlanije v okviru avstrijske zvezne države in pri tem zastopa solidarnost gospodarske koristi s Trstom. O vsaki državni spremembi naj odloča samoodločevanje in ljudsko glasovanje furlanskega ljudstva.

+ **Gosposka zbornica.** Dunaj, 23. oktobra. Prihodnja seja gosposke zbornice se vrši jutri 24. t. m. dopoldne.

+ **Poljski kabinet.** Varšava, 23. V poljskem kabinetu prevzame ministrsko predsedstvo Swierzyński, zunanje ministrstvo Glombinski, vojno ministrstvo Pilsudski, finančno ministrstvo ostane zaenkrat nezasedeno. Razen tega se v kratkem imenuje več ministrov brez portfelja. Novi kabinet je sestavljen povečini iz pristašev medstrankarskih klubov. Levica se sestave ni udeležila. V konferenci strank so razpravljali o vprašanju za sklicanje narodne skupščine, ki naj šteje 100 članov, 50 iz kraljevine Poljske, 25 iz Galicije, 15 iz Poznanja, ostanek iz drugih ozemelj. Obe poljski ljudski stranki (poljska in galicijska) sta se združili, obenem je izjavil poslanec Stapiński, da se njegova skupina pridružuje združeni poljski ljudski stranki.

+ **Židovska ogrska dežela.** Na Ogrskem so zatirani Slovaki, Srbi in Rumuni, vladajo pa židje. Že leta 1910. je bilo na Ogrskem advokatov 1759 katoličanov, a 3949 židov, odvetniških kandidatov pa je bilo 1209 katoličanov ter 1900 židov, uradnih zdravnikov 611 katoličanov ter 898 židov, zasebnih zdravnikov je le 405 katoličanov, a 1285 židov, živinozdravnikov 494 katoličanov, a 504 židov, časnikarjev 405 katoličanov, 510 židov, zasebnih inženirjev 544 katoličanov, 500 židov. Kakor pričajo navedene številke, spada mažarski globus židom.

+ **Omejenost nemške plutokracije** se tudi v teh zgodovinskih trenutkih ne more zatajiti. N. Fr. Presse govori o davkih, ki jih je nemška industrija plačevala dve tretjini, povdarja, da je bila pretežna večina industrije v nemških rokah. To bi si ta ošabna in omejena gospoda pač lahko prihranila. Le preživo se narodi sami spominjajo in zavedajo, da so vseposodi v Avstriji imeli za gospodarje Nemce: v upravi, v armadi, v gospodarstvu. Nemci so zapovedovali, a narodi so hlapčevali in garali za milijone, ki so jih Nemci spravljali v žep in ošabno z njimi cvenketali. Zato, prav zato je postal nemški jarem drugim narodom tako neznosen. A ti ljudje še vedno ne razumejo duha časa. To se vidi tudi iz nadaljnjih izjavljanih glasila nemških denarnih mogotcev, ki se še v tej uri zopet obrača na Madjare in jih roti, naj tudi v novih razmerah ne pretrgajo skupnosti z Nemci, marveč naj se tesneje združijo z njimi v nasip proti kipenju slovanskih valov. — Sreča za nemški narod, da je v najusodnejših dnevih našel v nemški socialni demokraciji trenejšega krmilarja, nego je bilo njegovo meščanstvo s plutokracijo na čelu.

+ **Liebknecht v Berlinu.** Berlin, 24. oktobra. Ko je prišel poslanec dr. Liebknecht, ki je bil, kakor znano, dve leti zaprt, a te dni vsled amnestije izpuščen, v Berlin, je prišlo do velikih demonstracij. Tisočglava množica je sprejela Liebknechta na kolodvoru ter ga v trumfu spremila v mesto. Skozi brandenburška vrata je šel sprevod pod lipe in pred rusko poslaništvom. Tam je prišlo do velikih demonstracij proti vojski. Policija je nastopila s golim orožjem. Na nadaljni poti je prišlo ponovno do spopadov s policijo.

+ **Pred razpadom Nemčije.** V bavarski zbornici je predložil centrum predlog, ki zahteva, naj se člen 56. nemške ustave spremeni tako-le: Vsi konzuli nemške države so pod nadzorstvom državnega kanclerja, ki dovoljuje konzule potem, ko je zasljal zunanji odsek zveznega sveta za trgovino in obrt. Zvezne države so upravičene, da ustanavljajo konzulate. Ta predlog meri očividno na to, da se omeji vpliv Prusije in da dobe nemške zvezne države večji vpliv v zunanjih zadevah, kakor ga imajo sedaj, ko jim je Prusija po l. 1866. in 1870-71. znatno skrbila njih vpliv v zunanji politiki nemške države.

+ **Laž ima kratke noge.** Opavski mestni očetje so poslali kabinetni pisarni na Dunaju »odprto pismo«, v katerem se bere: »Hočemo s slovaškim prebivalstvom v Šleziji kakor prej i odslej živeti v pokoju in miru!« — Ta stavek je jako lakav in pristno farizejski! Opavski mestni svet ni dovolil niti ene češke učilnice za 3000 čeških prebivalcev in je sploh zmeraj nasprotnoval Čehom, kadar so se potožili za češko šolo. Osrednja šolska matica zdržuje z velikimi žrtvami edino tamošnjo privatno šolo. Opavski mestni svet nima v svojih pisarnah niti enega češkega uradnika, ki bi s temi 3000 prebivalci v češkem jeziku uradoval. Opavskim mestni svet ne

dovoljuje češkim obrtnikom češ. napisov, in se celo ne zgane, če opavsko nemško prebivalstvo s palicami in blatom ter kamenjem napada češke trgovine in pobija šipe pri čeških družinah po okolici. Tudi je že tekla tam večkrat češka kri, katere pa opavski mestni očetje niso hoteli videti. To je pač vse kaj drugega kakor obljuba »pokoja in miru«, v katerem hočejo baje živeti s slovanskim prebivalstvom v Šleziji v bodočnosti tako kakor v preteklih časih.

Dnevne novice.

— **Namestnik deželnega glavarja dr. Karol Triller** je strankam na razpolago v svoji uradni pisarni (deželni dvorec, II. nadstropje) vsak delavnik od 9. do 10. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

— **Umrli** je 23. t. m. Franc Jezerec, kaplan v Metliki. Rojen 3. decembra 1890 v Selcih, v mašnika posvečen 22. junija 1915. Kot kaplan je služboval v Sv. Križu pri Litiji in v Metliki. Pogreb bo v petek, dne 25. t. m., dopoldne, R. I. P.

— **Umrli** je za špansko boleznijo 17. t. m. v Pulju elev pri c. kr. mornariškem komisarjatu Anton Mraček in bil 20. t. m. istotam pokopan. Pokojni je bil rojen v Logu pri Škofji Loki in je letošnje poletje dovršil gimnazijo z odličnim zrelostnim izpitom, na kn. šk. priv. gimnaziji v zavodu sv. Stanislava. Nadebudnega, nadarjenega mladeniča ohranimo v blažen spomin!

— **Popravek oziroma dopolnilo.** V včerajšnjem članku »Kje naj teče naša državna meja« je po pomoti izostalo nekaj besedi, kar je pomen skalilo. Dotični odstavek se ima glasiti tako-le: »Da se bo Nemcem v Jugoslaviji dobro godilo, jim je zajamčeno. Dali jim bomo, kakor je bilo že v državnem zboru obljubljeno, paragraf 19.«

— **Gospod Fr. pl. Šuklje in inženjerji.** V članku »V zaželeni deželi« objavljenem v »Slovenskem Narodu« z dne 17. t. m. piše gospod dvorni svetnik pl. Šuklje med drugim: »Z vso odločnostjo bi vstrajal pri zahtevi, naj se bogato opremi ter na vse stroke raztegne slovenska državna obrtna šola v Ljubljani. Po mojem mnenju bodi ona zavod, kateri naj preskrbi razvijajočo se jugoslovansko industrijo s praktičnimi inženjerji.« Ker poznam gosp. dvornega svetnika osebno in ker mi je dobro znano, da ravno on zna visoko ceniti inženjersko vedo, m igotovo ne bo zameril, ako čutim kot slovenski inženjer dolžnost njegovim izvajanjem najodločneje ugovarjati. Višja obrtna šola v Ljubljani bo gotovo za Jugoslavijo nad vse potreben in koristen zavod. Ta šola pa mora ostati le to, za kar je namenjena in po svojem značaju le more biti, to je prvovrstno vzgojevališče za stavitelje, tehniške konstrukterje, pomožne tehniške moči, stavbne voditelje itd. Obrtna šola pa ne more nikakor izolatiti tehnikov, ki jih imenuje gospod dvorni svetnik »praktične inženjerje«. Nočem se igrati z besedo ali celo z naslovom »inženjer«. Vendar sem pa prepričan, da cela javnost razume pod imenom »inženjer« strokovnjaka, ki zna in more na podlagi svoje višje tehniške izobrazbe samostojno projektirati in izvrševati dela, ki stoje na vrhuncu novodobne tehnične vede. Razlike med »inženjerjem« in »praktičnim inženjerjem« ne poznam. Poznam pa veliko razliko med inženjerjem, to je tehnikom, ki je absolvirал visoko tehnično šolo in absolutom nižjih tehničnih šol, kakoršne so ravno nižje ali višje obrtne šole. Bodimo vendar enkrat v tem oziru na jasnem. Ne predstavljamo si »inženjerja« kot moža, ki hodi okoli v visokih škornjih z ravnalom v roki in zna morebiti nivelirati, voditi zgradbe, risati ali celo izvrševati načrte za enostavnejša tehniška dela. Inženjer stoji v praksi z veliko tehnično predizobrazbo in edino ta mu omogoči, da more izvrševati tudi najtežavnejše tehniške naloge, kakor to zahteva sedanja doba. Za tako delovanje pač ne more zadostovati izobrazba, ki jo nudijo obrtne šole. Kako pač bi bilo mogoče 14letnemu mladeniču, ki po absolviranju nižje realke, gimnazije ali meščanske šole vstopi na višjo obrtno šolo osvojiti si tekom štirih let vse to, kar se absolutno višje realke nauči po pridnem petletnem študiranju na visoki tehniški šoli. V novi jugoslaviji bo treba pred vsem štediti. Štediti pa ne samo z denarjem, ampak tudi z inteligenco, ki je bo gotovo zelo manjkalo. Postaviti bo treba vsakega na mesto, ki njegovi izobrazbi in moči najbolje odgovarja. Inženjerji naj bodo torej opravljali inženjersko delo v pravem pomenu besede, absolvent obrtnih šol pa naj bodo dobri stavitelji, stavbni voditelji itd. Višja obrtna šola ne bo in ne sme biti nadomestilo jugoslovanske visoke tehnične šole, o kateri potrebi sem krvavo prepričan. O tem naj bi izpregovorili svoje besede poklicani faktorji, zlasti število inženjerjev v Ljubljani.

— **Idrija.** O našem drugu nju že dolgo ni bilo nobenega. Odkar so se povrnili fanje od vojne, se je poživilo delovanje v vse

ših društvi, družbah in odsekih. Od novega leta sem smo imeli že pet dramatičnih predstav, pozimi so se vršila tedenska, poleti do julija pa 14dnevna predavanja. Pri vsem tem delovanju sta nam stala ob strani g. dekan Arko in dr. Snoj. Pred par meseci smo dobili novega g. kaplana Mart. Goršeta, ki nam je dal vzpodbudo k še vztrajnejšemu delu. Prišel se je gojiti pevski naraščaj, Orli so pričeli s telovadbo, goji se dramatika, pričela se bodo zopet zimska predavanja.

— **Odlikovanje.** Poveljstvo soške armade je podelilo nadlovcu Ivanu Podržaju zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje.

— **Objava.** Zaradi nenavadne smrti mojega brata Valentina Čop, vodje boletnega urada v Višnji gori, prosim vsakega, ki bi imel v kaki zadevi kaj z njim opraviti ali obratno, naj se blagovoli obrniti pismeno na moj naslov: Ludovik Čop, Spodnja Šiška št. 225.

— **Smrtna kosa.** Poroča se nam: V Višnji gori je umrl zaradi španske bolezni v najboljših letih ondodni vodja boletnega urada, g. Valentin Čop iz ugledne rodbine Čopove z Bleda. Bil je tih, skromen in daleč naokoli zelo priljubljen. Zapušča že nad 16 mesecev bolno ženo in dve hčerki. Naše iskreno sožalje!

— **Prošnja za knjige.** Naši v Italiji ujeti vojaki prosijo za slovenske zabavne in poučne, posebno kake matematične knjige, nadalje za slovensko-italijanske slovnice in slovarje. Knjige naj se oddajo v pisarni Rdečega križa, Poljanska cesta 4, II. nadst., vrata 38. v Ljubljani.

— **Namesto venca na krsto blagemu pokojniku Pavlu Magdiču** sta darovali za oslepele vojake obitelji Vale, Št. Jernej, in Bon, Raka, znesek 100 K.

— **Iz Radovljice.** Hripa se je razpasla tudi v našem okraju. Več šol je zaprtih. Zdravniki so preobloženi.

— **Z Otoka na Gorenjskem.** Tu je hripa požela dve deklici.

— **Oskrbovalne takse v kranjski dež. blaznici.** Dogovorno s c. kr. dež. vlado v Ljubljani se določajo oskrbovalne takse, pričeni s 1. novemb. 1918 do nadaljnjega za osebo in dan, kakor sledi: Oskrbovalna taksa I. razreda 15 K; II. razreda 10 K; III. razreda 5 K. — **V kranjski deželni blaznici-hirani:** Oskrbovalna taksa III. razreda 4 K.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju.** Redni občni zbor se vrši 12. novembra 1918, ob 6. uri zvečer v pisarni g. dvornega in sodnega odvetnika dr. Friderika Babnika na Dunaju, I., Liebiggasse 4. Za slučaj, da ta občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši isti dan in istotam ob pol 7. uri zvečer drugi občni zbor, ki bo ne glede na število udeležencev sklepčen.

— **Kako so padle cene v Varšavi.** Minuli ponedeljek je v Varšavi padlo zlato v nekaterih minutah od 1100 mark za 100 rubljev na 900 mark. Manufaktura je padla za 50 odstotkov, sladkor od 1200 na 1050 mark, na drobno pa celo od sedem mark za funt na štiri marke 80 fenigov funt. Moka je padla od 5 na 3 marke 50 fenigov; padle so tudi cene čaju, slanikom, čevljem i. t. d.

— **Strežniški in oskrbovalni kurzi.** Prejeli smo: Svetovna vojska nam je takorekoč čez noč prinesla evolucijo, za katero smo z ozirom na ljudsko zdravje in blagostanje že dolgo stremili, ne da bi je dotlej mogli doseči — socialno pripoznanje strežniškega poklica in nje ga gospodarsko neodvisnost. V vojski so najširši krogi spoznali, da je plemenita in v socialnem oziru prevažna naloga, streči ranjenecem in bolnikom. Gospe in gospodične vseh slojev so se posvetile tej nalogi; oblasti, razna društva in drugi socialni faktorji pa so hoteli, da strežnicam zagotovijo udobno eksistenco. Danes so strežnice vobče boljše plačane, kakor vsi običajni ženske poklici. Omenimo naj na primer le, da imajo oskrbovalne sestre, to so strežnice, ki so napravile socialno-oskrbovalni kurz, dohodke, ki znašajo okoli 3000 kron na leto, pravico do polne pokojnine po 30 službenih letih, do zavarovanja proti neugodam in za slučaj obolenja, do vsakoletnega daljšega dopusta itd. Seveda pa strežniški poklic zahteva primerno predizobrazbo, to je razen praktične izvežbanosti tudi teoretično podlaglo. Posebno prednost imajo povsod diplomirane strežnice, to so take, ki so položile predpisani javni izpit. Žalibog v Ljubljani še nimamo strežniške šole. Imeli smo je že pripravljeni, predavanja bi se morala ravno pričeti, ko je zbruhnila vojska. Sedaj so v prostori te šole nastanjeni bolniki. Ker torej za enkrat te šole ni moč otvoriti, je treba, da se naše strežnice izšolajo drugod. V januarju 1919 se prične na Dunaju devetmesečni kurz za pomožne strežnice s triletno prakso in primerno predizobrazbo, ki si žele pridobiti diplom. V poštev pridejo torej pred vsem strežnice, ki so stregle na raznih vojaških bolnišnicah in na zavodih Rdečega križa. Kot predizobrazba se zahteva najmanj meščanska šola. Kurz priredi c. kr. ministrstvo za ljudsko in javno zdravje, praktični pouk pa se vrši na c. kr. cesarja Fran Josipa bolnišnici na Dunaju. Za dobo kurza dobé gojenke brezplačno hrano in stanovanje v internatu. — Istotako se v januarju 1919 prične na Dunaju enoletni oskrbovalni kurz za strežnice brez diplomo, posebno za učiteljice, ki so bile pomožne strežnice. Gojenke kurza dobijo brezplačno hrano in stanovanje v internatu c. kr. strežniške šole na Dunaju. Absolventinje kurza so po končanem za službo oskrbovalnih sester na bolnišnicah za tuberkulozne in na posvečenih za matere in dojenčke. Vseled več, ki je našemu narodu zadala svetlo prihodnost, bo v bodoče pod vsemi okolnostmi treba posvečati posebno skrb tako

boju proti tuberkulozi kakor negovanju dojenčev. Zboljati zdravstveno stanje ljudstva in ustvariti krepak, plodovit rod, je ena naših najvažnejših nalog. Tu se torej našim strežnicam nudi hvalježno delo na polju socialnega zdravstva in udobna eksistenca. Natančnejša pojasnila o obeh kurzih daje referent za socialno higijeno pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani. Erjavčeva ulica.

Ljubljanske novice.

lj Vizitacija šentpeterske župnije v Ljubljani. Prevz. gosp. knezoškof izvrši v času od 26. oktobra do 24. novembra vizitacijo naše župnije. To soboto, 26. oktobra, obišče ob 4. uri popoldne podružnico pri sv. Krištofu, kjer bo Presviti izpovedoval popoldne in zjutraj, nakar bo sv. maša s cerkvenim govorom in na pokopališču molitve za mrtve. Šentpeterski župljani tega dela župnije se prosijo, da s svojo navzočnostjo izkažejo vdanost našemu cerkvenemu vladiki.

lj Slovenske katol. akad. starešine vabi na sestanek danes, v četrtek, dne 24. oktobra, ob 8. uri zvečer v »Rožcah«, hotel »Union«. — B. Remec.

lj Tečaj S. K. S. Z. Priglaševanje za govorniški, laški, češki in nemški tečaj se zaključuje v soboto, dne 27. t. m. Tečaji se prične 4. novembra 1918.

lj Umrli so v Ljubljani: Ivan Dostal, mestni ubogi, 72 let. — Ana Mauri, služkinja, 26 let. — Terezija Logaja, delavka, 48 let. — Marija Plankar, tovarniška delavka, 25 let. — Martin Orlič, posestnik, 31 let. — Marija Pirman, žena uradnega sluga, 28 let. — Fran Bezla, strojni stavec, 34 let. — Genovefa Kastelic, služkinja, 16 let. — Herta Karolina Mittelhehner, hči bančnega uradnika, 10 mesecev. — Marija Jančar, delavka, 20 let. — Frančiška Šubernik, krpčeva žena, 46 let.

lj Oddaja usnja čevljariskim mojstrom v Ljubljani in sodnem okraju ljubljanska okolica. Čevljariski mojstri v Ljubljani, ki si hočejo kupiti usnje, preskrbljeno po trgovski in obrtniški zbornici, naj se zglase zaradi tiskovin za potrdila o prejemu usnja pri združenem načelniku g. Karlu Kordeliču v Ljubljani, Rimska cesta št. 5. Čevljarji iz sodnega okraja ljubljanska okolica pa pri g. Ivanu Kranjcu v Spodnji Šiški št. 4 (tik cerkve). Potrdila se bodo izdala le onim, ki se bodo z obrtnim listom izkazali kot upravičeni čevljariski mojstri. Usnje se bo prodajalo od ponedeljka, dne 28. oktobra 1918 dalje.

lj Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 13. do 19. okt. Novorojenecv 20; mrtvorojenec 1; umrlih 73. Od umrlih je 57 domačinov in 16 tujcev. Umrli so: za grižo 3 (med njimi 1 tujec); za jetiko 6 (med njimi 3 tujci); vsled mrtvouda 1; za pljučnico 15; za influenco 26 (med njimi 3 tujci); za različnimi boleznimi 22. — Za nalezljivimi boleznimi so oboli, in sicer: za tifusom 1 domačin in 1 vojak; za grižo 4 domačini in 1 tujec; za vratiko (difterijo) 1 domačin; za trahomom (egiptovska očesna bolezen) 2 domačina. — Od civilnega prebivalstva je umrlo v Ljubljani v minulih štirih tednih: od 22. do 28. septembra skupaj 49 oseb (od teh 17 tujcev), med njimi za influenco 6, za pljučnico 6; od 29. septembra do 5. oktobra skupaj 39 oseb (od teh 11 tujcev), med njimi za influenco 9, za pljučnico 8; od 6. do 12. oktobra skupaj 67 oseb (od teh 33 tujcev), med njimi za influenco 16, za pljučnico 21; od 13. do 19. oktobra skupaj 73 oseb (od teh 16 tujcev), med njimi za influenco 26, za pljučnico 15. V vseh štirih tednih skupaj 228 oseb (od teh 77 tujcev), med njimi za influenco 57, za pljučnico 50. — V zadnjih dneh je opaziti, da epidemija influence med ljubljanskim civilnim prebivalstvom ponehuje.

Primorske novice.

p Učiteljsko zborovanje bo dne 1. novembra t. l. pri »Zlatem jenu« v Gorici ob 10. uri dopoldne. Na dnevnem redu so odločni sklepi v varstvo stanovskih interesov. Pridite gotovo vsi! — Odbor.

p Odlikovanje. Cesar je podelil predsedniku tržaške kmetijske družbe, g. Iv. Goriupu, viteški križec Franc Josipovega reda.

p Z nožem napadla soproga. V ulici del Bosco št. 40 stanujoči 30letni Emil Supansich ima sicer soprogo, ki ni napačna ženska, toda v zlic temu je ravnal z njo prav grdo in se tudi sprijaznil z neko drugo žensko, kar gotovo ni moglo biti všeč njegovi soprogi. Revico je vse to gotovo upravičeno razburjalo, in ko je končno še zalotila svojega moža z ono drugo, je njeno razburjenje prekipelo. Pograbila je nož in z njim sunila moža v prsi in v hrbet. Ranjenca so z vozom rešile družbe prepeljali težko ranjenega v bolnišnico, in se dvomi, da bi ga mogli rešiti.

p Ker je bil popolnoma sestradan, se je neki okoli 80 let star mož zgrudil na tla v ulici dell'Ospitale. Prenesti so ga hoteli v bolnišnico, pa je revež že medpotoma izdihnil. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico k sv. Justu.

p Obesil se je v svojem stanovanju 41letni vdovec Peter Kalčina, vratar hiše št. 15 v ulici Sanità. Pred nekoliko dnevi mu je umrla žena in to je moža tako užalostilo, da si je sam poiskal smrt.

p Tatvina. Neznani tatovi so vdrli v manufakturno trgovino Alojzija Buttija na

vogalu Barriere in ulice Madonnina ter odnesli blaga v vrednosti okoli 20.000 K. O tatovih ni sledu.

p Poštna vest. 1. novembra t. l. so zopet otvorila poštna urada v Grgaru in Mirnu za pisemsko pošto všteti službeno in zasebno rekomandacijo, kakor tudi za promet z vrednostnimi pismi ter za denarni (poštno-nakaznični in poštnohranilnični) promet. Istega dne se razširi pri poštah uradih: Ajelo, Kampolongo, Kanai, Dornberg, Perteole, Romans, Sempas in Visoko službeni delokrog na promet z zavetki. Najvišja teža zavetkov znaša 10 kg.

p Iz Hrušice pri Podgradu. Tudi pri nas je začela hudo, strašiti nova španska bolezen. V vseh vaseh naše fare se je že oglašila; najhujše pa gospodari v Gradišču. V celih vasi, ki šteje nad 40 števil, je samo osem hiš brez bolnika; v marsikaki hiši jih leži cela vrsta. Najbolj žalostna je pa usoda ležečih: v hiši je bilo 12 bolnih, v enem tednu jih je umrlo sedem, med njimi tudi gospodar. Od 12. do 20. oktobra smo imeli v fari 18 mrličev.

Koroške novice.

k Kanonik Ivan Žel. V Velikovcu je preminul dne 19. oktobra po kratki in mučni bolezni za »španjolko« č. g. Ivan Žel, kanonik, beneficijant in katehet v Velikovcu, star 35 let. Pogreb se je vršil dne 22. t. m. v Velikovcu. Slovenski Koročan žaluje ob bridki izgubi vrlega, požrtvovalnega narodnega duhovnika. Svetila mu večna luč!

k Smrtna kosa. V Trgu je umrl distriktni zdravnik dr. Ad. pl. Pirkenau, 69 let star. — V Št. Vidu je na železniški progi ponesrečila žena A. Stieger, ko je pulila travo. Vlak ji je odtrgal glavo. — V Celovcu je dne 17. t. m. po kratki bolezni preminul g. Pavel Čare, abiturijent tamošnje gimnazije, star 19 let. Bil je sin nadrevidenta južne železnice g. Pavla Čareta. N. v m. p.!

k Celovške srednje šole. Na celovski humanistični gimnaziji so sprejeli letošnje šolsko leto 311 učencev, na realni pa 307, poleg teh 4 privatiste in 42 dijakov. Skupaj je 664 učencev, lani jih je bilo 622. — Na realki je vpisanih 349 učencev, v dekliskem liceju 122 učenek. — Učiteljska pripravnica šteje 187 šolarjev in 181 pripravnikov. Žensko učiteljsko 83 gojek.

k To in ono. V Čačah v Zilski dolini je pogorelo dne 12. t. m. troje poslopj z inventarjem vred. Škoda je zelo znatna, ker je zgorelo tudi mnogo živil. — Škodo, nastalo pri znanih nemirih v Beljaku dne 18. septembra, cenijo na 190.653 kron. Tudi stradajočim s tem menda ni bilo pomagano.

k Osebnosti. Načelnik državne policije v Celovcu, dr. E. Spitzer, je imenovan za c. kr. policijskega svetnika. Mož je znan iz slovite persekucijske dobe zoper koroške Slovence sploh, zlasti se zoper slovensko duhovščino. — Fin. koncipist dr. Fran Juran v Celovcu je imenovan za finančnega komisarja. — V koroški deželni odbor so namesto pokojnega

poslanca J. Dobernika vpoklicali celovškega deželnega poslanca stavbenega nadsvetnika Rajmunda Pierl. Postavne podlage to vpoklicanje seve nima.

k Španska bolezen je po Koroškem zelo razširjena. Šole po malone vseh mestih in trgih so zato zaprte do začetkom novembra. Od mnogo strani poročajo o smrtnih slučajih. Pri živini je po mnogih krajih razširjena kuga na gobcih in parkljih.

Prosveta.

pr Narodno gledališče. Včeraj so igrali premiero »Charleyeva teta«, veseloigro v treh dejanjih, angleško spisal Brandon Thomas (l. 1892.), prevajal v slovenščino P. Brandon Thomas, rojen 1865 v Hullu na Angleškem je eden izmed najboljših modernih angleških komediografov. Vsebinska burke je sledeča: Student Charley Wykham v Oksfordu pričakuje obisk svoje tete donne Lucije d'Alvadorez. Odvisen je od njenega premoženja. On in Jak Chesney, njegov prijatelj, imata ljubavno razmerje s Kitty Verdun in Anny Spittigue. Ker dami mladih samcev ne marata obiskati, pregovorita Charley in Jack svojega študijskega prijatelja, lorda Fancourta Babberley, ki ima lep, gladek obraz, da se ta preobleče v žensko in igra teta d'Alvadorez. Začetkom je Babberley to v zabavo, se preobleče in v navzočnosti »Charleyeve tete« sprejmeta Charley in Jack svoji dve ljubici Kitty in Anny k obedu. Ko prisene Annyn stric Stehan Spittigue družbo, ga začne »teta« miriti in tolažiti, kar je tem lažje ker Spittigue izve, da je ta gospa znana milijonarka donna d'Alvadorez. Radi tega ji začne dvoriti in jo zasleduje povsod. Prisiljen vsled situacije mora Babberley igrati svojo vlogo dalje. Tu pa pride prava teta, donna d'Alvadorez in v njenem spremstvu adoptirana sirota Ella Delahoy, katero Babberley ljubi, odkar sta se videla v Monte Carlu. Babberley se hoče iznebiti svojega ženskega kostuma, toda prijatelja ga spili, da nadaljuje »teto« vlogo. Charley pa ne pozna osebno svoje tete donne d'Alvadorez in predstavi tudi njej Babberleya kot svojo teto. Situacijska zmešnjava se stopnjuje nepretrgoma do ljubavne scene med Jackovim očetom Franciscum Chesney in Lucijo, ki se spoznata kot ljubimca iz mladosti in se sedaj, ko sta prosta, lahko poročita. Babberley radi Elle ne more prenašati več svojih ženskih cap in se prikaže v svoji pravi obliki. Potem ko se vse pojasni, imamo štiri svatovske pare pred seboj, le Spittigue odide z dolgim nosom.

Delo samo na sebi je prava predpustna šala. Teatralni situacijski zapletitaji so značilni in bistveni del te komedije, ki ne zgreši nikjer svojega komičnega učinka. Dialog, brezštevilni a parte, apostrofi itd., z vsem tem je zabeleženo dejanje na debelo in široko. Komedijsko smemo vzeti le kot vozle zamotanih prizorov, pa nič več, in kot taka je burka prav dobra. Upajmo, da bo napolnila naše gledališče še večkrat do zadnjega sedezja. Včerajšnjo predstavo so spremljale cele salve ploskanja in smehu. Igralo se je precej accelerato, to že igra sama zahteva, a v tretjem dejanju, kjer bi se razvoj dejanja moral še bolj pospešiti, konec pa naravnost precipitirati, igra tehnično zastane in to je njena slaba stran. Igra je bila temeljito naštudirana, interpretacija skoziškoz zadovoljiva. Vse večje vloge so bile v dobrih rokah. G. Nučić je igral Jacka Chesney z ono vero, kot more biti pristna le mlademu, neizkušnemu, zaljubljenemu študentu. Kdor pozna Nučićevo igro v drami in tragediji, bi skoraj težko mislil, da mu koturu pri burki ne bo nič nagajal. Je res težko reči, kdo bi Jacka mogel še bolj upodobiti. G. Zeleznik v vlogi Charleya Wykhama je vsekakor zadostil zahtevam svoje partije, manjka mu še prožna kretnja, katero pa si bo, upajmo, kma-

lu osvojil in postal prav dobra moč za našo veseloigro. Nam dosedaj znani »glasbeni učitelji« v »Laterni« in »Svetu« g. Daneš je interpretiral »Charleyeva teta«, glavno vlogo te burke. Kritiki je ugajal že v prejšnjih dveh vlogah, »teta« pa mu bo pomagala med našim občinstvom naravnost do popularnosti. Pointiral je vse spretno, vsa ona mesta, kjer se kaže moška robata »odkritost« v nasprotju z ženskimi krilom. In v tem obstoji tudi komika te vloge. Zaljubljenega odvetnika Spittigueja je podal g. Povhe v vsej njegovi nori zaljubljenosti in nerodnosti. Vloga Francis Chesneya je našla v osebi g. Bratine dobrega interpreta. Miren Anglež, ki puši svojo smotko in ga ne razburi nobena stvar na svetu. Vendar naj bi g. Bratina malo glasneje govoril in se v zadnjem dejanju malo poživil. Gdč. Vera Danilova in Garvasova sta igro prav prijetno animirali s svojimi partijama. G. Bukšekova in Gdč. Šaričeva sta se znali živeti v razpoloženje in psiho človeka, ki pade nepričakovano v tako zapleteno klobocijo. G. Strniša se je kot sluga Brasseta precej potrudil, a vloga starega, rafiniranega lakajja ni lahka in zahteva mnogo telesne in duševne spretnosti. Gdč. Šaričevi je bil darovan šopek. Obisk je bil povsem zadovoljiv.

G. G. pr Iz gledališke pisarne. Danes zvečer se ponovi za abonement A »Charleyeva teta« z g. Danešem v glavni vlogi. — Jutri, v petek, 25. t. m. bo gledališče zaprto vsled nenadno nastalih zaprek; torej odpade ta večer včeraj napovedana predstava »Svet«. — V soboto, dne 26. t. m. se ponovi »Charleyeva teta« za abonement B. — Gledališko vodstvo naproša vse p. n. abonemente, naj se ozirajo na neprilike in izjemnosti, kakor so bili slučajji boleznit, ki vodstvu onemogočajo pravilno razdelitev abonementov. Vključ temu, da se je pazilo, da se vsi enako zvrste, je bilo treba zadnji čas v marsičem spreminjati program, kar je povzročilo oškodovanje tega ali onega abonementa. Zato se je zdelo vodstvu potrebno, predvsem poudariti to, da se pozneje, ko bodo premagane ovire, uredi abonement pravilno tako, da dobi vsaka skupina ono število predstav, ki ima pravico do njih.

Aprovizacija.

a Vprašalne pole za premož, ki se bodo razdeljevale pri krušnih komisijah, morajo stranke takoj izpolniti, ter jih predložiti v podpis tudi hišnemu gospodarju oziroma njegovemu namestniku, ali upravitelju, ki so soodgovorni za resničnost navedb v vprašalni poli. 2. Vprašalne pole se morajo vrniti krušnim komisijam takoj, ko se to objavi v listih. Istočasno se bodo tam dobile tudi izkaznice za premož. Na magistratu se izkaznice za premož sploh ne bodo izdajale. 3. V vprašalno polo se smejo vpisati le tiste peči in štedilniki, ki se nahajajo v stanovanjskih prostorih stranke, ne pa peči in štedilniki, ki se nahajajo v delavnicih, pisarnah, trgovinah in drugih obrtnih prostorih itd., katere ne rabijo stranke hkrati tudi za stanovanje. Zavodi sploh ne določajo izkaznic za premož. 4. Koliko izkaznic določijo krušne komisije na podlagi oddanih vprašalnih pol po sledečih navodilih: Vsaka stranka, ki je najela stanovanje od hišnega gospodarja, dobi: a) izkaznico za štedilnik in b) izkaznico za peč. Izkaznico za štedilnik dobi vsaka stranka zase le eno, ako kuha na njem svojo hrano. Razven tega dobi eno izkaznico za štedilnik za podnajemnike, ako isti kuhajo sami hrano in ako to lastnoročno potrdi hišni gospodar v vprašalni poli. Več kakor dve izkaznici za kuhno se ne sme izdati za noben štedilnik, četudi bi bilo več podnajemnikov. V tem slučaju si morajo podnajemniki med seboj razdeliti premož, ki ga dobe na eno izkaznico za štedilnik. Izkaznice za peč dobi vsaka stranka zase po eno za vsako peč, vendar pa ne več kot tri izkaznice za peč, četudi bi imela v svojem stanovanju, ki ga rabi izključno zase, več

kakor tri peči. Razven tega dobi po eno izkaznico za vsako peč, ki se nahaja v sobah, katere rabijo podnajemniki izključno zase, in ako se izkaznice za dotične peči že niso izdale hišni stranki sami. Podnajemnikom samim se izkaznice sploh ne bodo izdajale, temveč za celo stanovanje strankam, ki so najele stanovanje od hišnega lastnika. 5. Če se izseli kaka stranka ali podnajemnik, se morajo dotične izkaznice za premož oddati takoj hišnemu gospodarju oziroma njegovemu namestniku, ki jih mora takoj izročiti novi priseljeni stranki oziroma podnajemniku. Če pa teh ni, morajo hišni gospodarji oziroma njih namestniki vse izkaznice takoj vrniti mestnemu magistratu, za kar so osebno odgovorni. 6. Prestopki se bodo najstrožje kaznovali.

a Meso za gostilničarje in zavode. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala goveje meso gostilničarjem in zavodom v petek, dne 25. t. m., popoldne od 1. do 3. ure v cerkvi sv. Jožefa.

a Meso na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B. prejmejo goveje meso v petek, dne 25. t. m., in v soboto, dne 26. t. m., v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: v petek, dne 25. t. m., popoldne od 3. do pol 4. št. 1 do 200, od pol 4. do 4 št. 201 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do 5 št. 601 do 800, od 5. do pol 6 št. 801 do 1000. V soboto, dne 26. t. m., popoldne od 1. do pol 2. št. 1001 do 1200, od pol 2. do 2 št. 1201 do 1400, od 2. do pol 3 št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3 št. 1601 do 1800, od 3. do pol 4 št. 1801 do 2000, od pol 4. do 4 št. 2001 do 2200, od 4. do pol 5 št. 2201 do 2400, od pol 5. do 5 št. 2401 do konca.

a Inozemsko meso. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala inozemsko meso v soboto, dne 26. t. m., in v ponedeljek, dne 28. t. m., od pol 7. do pol 9. ure zjutraj v cerkvi sv. Jožefa.

a Krompir za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo krompir v petek, dne 25. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 120, od 9. do 10. ure št. 121 do 240, od 10. do 11. ure št. 241 do 360, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 361 do 480, od pol 3. do pol 4. ure št. 481 do 600, od pol 4. do pol 5. ure št. 601 do 720, od pol 5. do pol 6. ure št. 721 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 34 vinarjev.

a Krompir za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo krompir v soboto, dne 26. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 130, od pol 3. do pol 4. ure št. 131 do 240, od pol 4. do pol 5. ure št. 241 do 360, od pol 5. do pol 6. ure št. 361 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kilogramov krompirja, kg stane 34 vin.

a Krompir za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo krompir v soboto, dne 26. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 120, od 9. do 10. ure št. 121 do 240, od 10. do 11. ure št. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja. Kilogram stane 34 vinarjev.

a Krušne komisije bodo uradovale v petek dne 25. oktobra od 8. zjutraj do pol 1. opoldne. Izdajale se bodo: Izkaznice za kruh in močno ter vprašalne pole za premož. — Zamudniki, ki ne pridejo h krušni komisiji, dobijo krušne izkaznice šele v ponedeljek, ako izkažejo, da so bili resnično zadržani in da tudi niso mogli koga drugega poslati s svojo legitimacijo po izkaznice. — Člani vojne zveze morajo vrniti v petek krušnim komisijam vse A- in B-karte za petrolej, ker sicer ne dobijo preje izkaznic za kruh.

a Aprovizacija južne železnice. Naročniki, kateri so naročili želje v glavah, se bo delil 24., 25. in 26. t. m. Cena 56 vin. za 1 kg.

Najdena je bila častna zaslužna kolajna »Ljubljanskega gasilnega in rešilnega društva«. Izgubljeni jo dobi nazaj na magistratu v stražnici.

RADI OPUSTITVE TRGOVINE se od četrta 24. do sobote 26. oktobra prostovoljno ceno proda več novih in rabljenih ŠIVALNIH STROJEV, DVOKOLE, GRAMOFONOV, orkestrion - avtomat, ORODJE, ŠTELAŽE in razno blago. LJUBLJANA, Stari trg št. 28.

1000 hektolitrov prima jabolčnika in hruševca. Trvdka WILCHER, veletrgovina, Gradec, Annenstraße 61.

Policijski pes štiri leta star, črne barve, fino dresiran (razume le nemško) in inteligenten, se takoj PRODA. — MATKO AVSEC, Bajer, p. Stari trg - Rakke. 4023

Kontoristinja zmožna slovenščine in nemščine, SE ISČE v razpošiljalno jačo in perutnine. Trgovina v vasi blizu večjega trga. Ob prostem času streže tudi v gostilni. Hrana in stanovanje prosto v hiši. Poizve se pri upravnistvu »Slovenca« pod št. 4033, ako znamka za odgovor.

Srbečico, lišaje odstrani prav naglo dr. Flesch - a izvorno zakonito zajamčeno »Skabotorm« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 4 K, veliki lonček 6 K, porcija za rodbino 15 K. Zaloge za Ljubljano in okolice. Lekarna pri zlatem jelenju, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skabotorm«!

Edina slovenska veletrgovina umetnega cvetja in pogrebni potreščin

Anton Z. Finžgar VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: umetno cvetje, nagrobne vence, okraske, noge in tapete za rakve, tančice, mrtvaške čevlje i. t. d.

Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

Več ključavničarskih vajencev SE SPREJME TAKOJ. Poizve se pri načelniku ključavničarske zadruge Josipu Rebolj, Ljubljana, Jenkova ulica št. 19.

GRARJE lišaje, hraste, srbečico in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Paratol-domače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Veliki lonček K 5. — dvojno-veliki lonček K 9. —. Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljiva koža. 1 skatja K 3. —. Oboje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri trvdki Paratol - Werko, lekar ULMER Budapest VII-27. Rózsa ut 21.

Kupite namesto dražih federmadracev dobro izdelane žičaste peresnice z lesenim okvirjem (dratmadraci) vseh velikosti po zmerni ceni. Zaloge pohišiva, Marije Terezije cesta 13, Ljubljana (kolizej). 4058

Šivalni stroji so došli v večjem številu. Cenj. naročniki, ki jih potrebujejo, naj se blagovolijo takoj k meni potruditi; bodo zelo dobro in primerno ceno postreženi. Tudi imam nekaj malo rabljenih na prodaj, ki so seveda mnogo cenejši kot novi. Tudi druge potrebščine se dobijo pri meni. 4052

LOVRO REBOLJ :: KRANJ.

Moško in žensko kolo s stare pnevmatiko, žensko kolo popolnoma novo, SE PRODA v LJUBLJANI, Marije Terezije cesta 13, p. 16. 4047

Za trgovce na deželi in krošnjarije ugodna prilika za nakup 4048

norimberškega (hratskega) blaga Ljubljana, Marije Terezije cesta 13, p. 16.

Trgovski pomočnik izučen trgovine mešane stroke, ZELI VSTOPITI v službo v kaki trgovini kje na Kranjskem. Ponudbe na: L. Kosmač, Luče nad Celjem. 4045

3000 kom. trdne, stare strešne opeke bolj vegaste se proda v Gorlčah pri Kranju. Cena po dogovoru E. Dolenz, Kranj.

KUHARICA SE TAKOJ SPREJME. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4013, ako znamka za odgovor.

Pisalni stroj SE PRODA. LJUBLJANA, GRADIŠČE št. 15, I. nadst. levo. — Na vpogled med 12. in 2. uro popoldne 4077

PRODA SE: 4078

1 kompletne postelja, 2 omari, 1 mala garnitura, 1 večni iz kuhinjske oprave.

Vpraša se v petek in soboto od 2. do 4. popoldne v Ljubljani, Resljeva cesta št. 3, II. nadstropje.

SPREJME se krepak deček proti dobri tedenski plač Ivan N. Adamič, vrvarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31.

Strojnik izvežban ključavničar, s spričevali tudi o električnih napravah, SE SPREJME za takojšnji nastop. Prednost imajo taki, ki so že delovali v oljnih tovarnah. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 4079.

Proda se takoj velika hiša v Ljubljani na jako prometni cesti, v kateri se nahaja GOSTILNA, TRAFIKA, velik hlev, šupe, kleti, več stanovanj ter veliko dvorišče; posebno pripravno za trgovca, kateri kupčuje z deželnimi pridelki. PRODAJNA CENA 180.000 KRON. — Prekupci so od kupčije izključeni. Le resni kupci naj pošljejo svoje naslove na upravo »Slovenca« pod št. »LEPA BODOČNOST« 4057.

»ZVEZA JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV« razpisuje službo strokovnega tajnika ki bi moral urejati tudi društveno glasilo. Plača po dogovoru do 600 kron mesečno. Prednost imajo oni, ki so večji poleg slovenščine tudi hratskega jezika v govoru in pisavi. Ponudbe naj se pošljejo s prepisi spričeval in navedbo dosedanjega delovanja na 4081

»ZVEZO JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV« v Trstu, ulica Carintia št. 39.

Več delavk SPREJME Kolinska tovarna kavnih primesi V LJUBLJANI.

Velikastavba zidana iz same opeke, se proda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 4042, ako priložena znamka. 4042

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš ljubljeni sin, brat, gospod

Jakob Potokar

krojaški mojster

danes, dne 23. oktobra, ob 2. uri popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče, podlegel španski bolezni. Pogreb bude 25. oktobra 1918 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Štepanji vasi št. 20 na pokopališče k Božjemu grobu.

Štepanja vas, dne 23. oktobra 1918.

Jakob in Uršula Potokar,
starši.

Janez,
brat.

Marija,
sestra.

Tužnim srcem naznanjamo prežalostno vest, da je naš ljubljeni sin oziroma brat

JOSIP KLEMENČIČ

dne 19. t. m. ob 6. uri popoldne v Pulju mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se je vršil dne 21. t. m. ob 4. uri popoldne na pokopališče v Pulju.

Ljubljana, 23. X. 1918.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vse mnoge dokaze globokega in iskrenega sočutja med boleznijo kakor tudi za obilno in častno spremstvo k zadnjemu počitku našega nad vse ljubljenega očeta, gospoda

Franc-a Oblak-a

posestnika in župana občine Vič,

ter vsem darovalcem prekrasnih šopkov in vencev, posebno pa še č. gg. duhovnikom, slavnemu občinskemu odboru, slav. naši požarni bratbi, vsem prijateljem in znancem, kateri so prihiteli od blizu in daleč počastiti njegov spomin, izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

Žalujoči ostali.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljeni sin, oziroma brat, gospod

Avgust Šušteršič

po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere dne 23. oktobra ob 8. uri zjutraj v starosti 23 let mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v petek, dne 25. oktobra ob 9. uri popoldne iz hiše žalosti Vižmarje št. 6 na farno pokopališče v št. Vid.

Blagega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin. Vižmarje, dne 24. oktobra 1918.

ANA ŠUSTERŠIČ, mati.

IVAN, brat.

IVANKA, ANA, VIDA, MARIJA, sestre.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljenica mati, stara mati in teta, gospa

Marija Herold

posestnica,

danes ob 3. uri zjutraj po kratki mučni bolezni v 78. letu starosti previdena s tolažili svete vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage ranjke se vrši v petek, 25. oktobra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Šutna št. 63 na pokopališče na Zale.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi v Kamniku.

Predrago ranjko priporočamo v molitev in blag spomin! Kamnik, 23. oktobra 1918.

ŽALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Iz globočine srca se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob smrti naše zlate

ANICE

vsaj nekoliko olajšali prehud udarec. Neprecenjeno zahvalo smo dolžni preč. gosp. kanoniku Sušniku za tolažbo v njeni bolezni, preč. gosp. dr. Demšarju za ginaljivo slovo ob grobu, ravnotako drugim cenjenim gospodom in gospem, njenim cenjenim tovarišicam, ki so položile zadnje jesenske cvetove na njen prerani grob. Bog bodi plačnik!

PERKOVI.

Zahvala.

Za mnoge dokaze sočutja ob bridki izgubi našega ljubljenega očeta, gospoda

Antona Slavec

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Posebno se tudi srčno zahvaljujemo blag. gosp. zdravniku dr. Tičarju za vso njegovo požrtvovalnost in oskrbo med boleznijo blagopokojnika. Sploh se zahvaljujemo vsem, ki so izkazali pokojniku poslednjo čast.

Kranjska gora, 23. oktobra 1918.

ŽALUJOČI RODBINI ZORE - SLAVEC.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog, oče, brat, svak in stric, gospod

Vid Bratovž

trgovec

danes ob 8. uri zjutraj, previden s tolažili svete vere v starosti 57 let po enoletnem trpljenju v deželni bolnici preminul.

Pogreb dragega nepozabnega se vrši v soboto 26. oktobra t. l. popoldne ob pol 4. uri iz deželne bolnice k Sv. Križu. Bodi mu blag spomin.

Ljubljana, 24. oktobra 1918.

4087

Frančiška Bratovž, soproga.

Vido, Franci, Ivan, otroci.

ZAHVALA.

Za iskrene dokaze sočutja ob smrti mojega nepozabnega soproga in očeta, gospoda

FRANCA BEZLAJ

strojnega stavca v "Katoliški tiskarni",

se najiskrenejše zahvaljujem. — Hvalo izrekam vsem, ki so mu v dolgotrajni bolezni stali na strani s tolažili in podporami.

Zahvaljujem se tudi za častno spremstvo na njegovem zadnjem potu.

Sp. šiška, 24. oktobra 1918.

MARIJA BEZLAJ

S HČERKO SLAVICO.

Vrtnice plezalke več vrst, grozdice, lepotočno grmičje

višje jesene in španski bezeg za jesensko sajenje ima v poljubni množini na razpolago ANTON FERANT, trgovski vrtnar, LJUBLJANA, Ambrožev trg 3.

Alojz Lavrenčič, trgovec na Vrhpolju pri Vipavi, žalostno vest, da je njegova soproga, gospa

Ivanka Lavrenčič roj. Kobal

v torek dne 22. oktobra t. l. previdena s tolažili sv. vere mirno preminula.

Pogreb nepozabne bo v četrtek 24. okt. ob 3 uri popoldan.

Vrhpolje pri Vipavi, dne 22. oktobra 1918.

Žalujoči ostali.

Tužnim srcem naznanjamo prežalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni oče, stric in brat, gospod

Josip Jamnik

posestnik, gostilničar, župan itd.

dne 23. oktobra ob pol 6. uri zvečer, po daljši mukepolni bolezni, mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb dragega pokojnika se vrši v soboto zjutraj izpred hiše žalosti v Pijavgorici na pokopališče Studenec—Ig.

Sv. maše se bodo brale v več cerkvah.

Pijavgorica, 23. okt. 1918.

Josip, Ivan, Franc,
sinovi.

Francka, Mici,
hčeri.

ČEVLJE

z lesenimi podplati v vseh velikostih dobavlja takoj tudi v večjih množinah tovarnam, graščinskim oskrbništvom, občinam, šolam, konsumnim društvom itd. itd. naslednja prodajalna tovarne čevljev in usnjenega blaga

T. & A. BAŤA
DUNAJ II, Taborstraže 17 a.

V tej prodajalni se dobe tudi nadomestki za usnjate podplate, jermena in jermenčki za čevlje.